

VIENYBĖ

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

84 M. 16 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1970 M. LAPKRIČIO (NOVEMBER) 20 D.

Telefonas:
Applegate 7-7257

Kaina 30 C.

TRAGIŠKAS LIETUVIO JŪRININKO LIKIMAS SIEKIANČI LAISVĖS AMERIKOJE

Pabėgėlių komisaras princas Sadruddin Aga Khan (dešinėje), kuris pasiuntė telegramą JAV valst. sekr. Rogers, pareiškdamas savo susirūpinimą dėl JAV atsakymo suteikti prieglaudą ir politinę globą jūreiviui Simui Kudirkai. Jis pareiškė, kad tuo savo veiksmu JAV yra sulaužiusios dvi tarptautines sutartis: 1951 m. Pabėgėlių konvencijos ir 1967 protokolą dėl pabėgėlių statuso. Jis čia matomas Gen. sesijos posėdyje Jungtinėse Tautose. Iš k. - F. J. Homann - Herimbey ir Asamblėjos pirm. E. Hambro iš Norvegijos.

Jungt. Tautų nuotr.

Rašo JONAS VALAITIS

Ameriką ir pasaulį sukrėtė šturpulinga žinia, kad amerikiečiai lapkr. 23 d. Sovietų rusams leido pagrobti lietuvį jūreivį Simą Kudirką, kuris pabėgęs iš Ta. S-gos laivo Sovietų laivą, prieglaudus ieškojo JAV laive Vigilante, netoli Martha's Vineyard, Massachusetts valst. JAV pakrančių sargyba sutikus, rusų jūreiviai lietuvį pabėgėlį sumušė, suspardė ir pasiskolinę iš amerikiečių paklodes jį suvyniojo ir surišo ir išsigabeno į savo laivą Sovietų laivą, kuriame Simas buvo radijo operatorium ir iš kurio 10 pėdų ilgumo taku buvo perėjęs pas amerikiečius. Visa tai paaiškėjo beveik savaitę laiko praėjus. Kai kilo skandalas, 50 amerikiečių ir 6 karininkai paliūdijo, jog tai tiesa. Jie dar priminė, kad jų akyse buvo ašaros, matant kaip 4 rusai sumušė lietuvį jūreivį. Bet laivyno kariška disciplina - nespriešinti viršininkų nuosprendžiui - juos nuo nelaimingo lietuvio jūreivio sulaukė.

Ivykis gal ir dabar nebūtų žinomas, jei ne du civiliai liūdininkai. Jie dalyvavo tarptautiniame pastarime, nustatyti taisykles Šiaurės Atlante žvejybai. Tie civiliai yra: Robert Brieze, Seafood Products Association pirmininkas iš New Bedford, Mass. ir John Burt, New Bedford, Mass. žuvininkų unijos atstovas. Brieze yra latvis, 1950 metais iš Latvijos pabėgęs, nes ten buvo nužudytas ir jo giminės. Amerikoje, kaip žūklės specialistas, jis greit pakilo iki labai atsakingų pareigų, tapdamas net Amerikos patikėtiniu Jungtinės Valstybės atstovauti tarptautiniame suvažiavime.

Šiam rašiniui informacijų gavome iš amerikiečių televizijos, radijo, spaudos, kurios iškarpy Vienybėi mūsų bendradarbiai prisiluntė iš įvairių

Erdvės piratai - kriminalistai!

Jungtinės Valstybės ir Tarybų Sąjunga Hagoje, Olandijoje, tarptautinio teismo centre, susitarė ir paskelbė, kad lėktuvų nukreipimas prievarta į kitą vietovę, o ne ten kur skrendama, turi būti traktuojamas kaip kriminalinis aktas, o ne politinis pabėgimas.

77 valstybių delegatai, atstovaujant Tarptautinės Civilinės Aviacijos Sąjungą, posėdžiavę per šešiolika dienų, išsirinko komisiją, kuri įpareigota ruošti įstatymo projektą - kuožiauriausiai nubausti erdvės piratus. Tai kategorijai priskiriami visi erdvės piratai be išimties, nežiūrint kuriais tikslais jie lėktuvus privers skristi ne lėktuvų nustatyta kryptimi, bet ten kur oro piratai ginklu privers lėktuvų vairuotojus skristi, į pavojų statydami keleivius, tarnautojus ir pačius piratus.

miestų. Bet užkulisinį žinių gavome ir iš bendradarbių atskirai. Turime ypač padėkoti S. Kontrimui iš New Jersey, kuriam, žinioms pasiekus pasaulį, tuo metu teko būti Bostone ir drauge su kitais dalyvauti BALF Seime, Kontrimui ir jo sūnui teko aktyviai įsijungti žinių gauti, o jo sūnui net pagelbėti susisiekti su Amerikos senatoriais, kongresmenais, Valstybės departamentu, Laivyno ir Baltųjų Rūmų pareigūnais.

Atrodė, kad reikalai būtų pakrypę kita kryptimi, jeigu Valstybės departamentą raportai būtų pasiekę laiku. Aukštesniuosius pareigūnus žinios pasiekė vėliau, negu santykių su Tarybų S-ga ir Europos valstybių skyriai. Iš Bostono lietuviai ir kitataučiai praleido per 8 valandas norėdami susisiekti su Washingtono pareigūnais.

Prezidentą Nixon žinios pasiekė tik po savaitės laiko.

Prezidentą Nixon žinios pasiekė tik po savaitės laiko. Įvyki ištirti Prezidentas tuoj pavedė valstybės sekr. W. Rodgers ir susisiekimo sekretoriui J. Volpe, kurio žinioje yra Pakraščių Sargybos laivynas.

Kai Prezidentas Nixon "užkūrė pirtį", Sovietų laivą su lietuvio jūreiviu jau buvotoli nuo Amerikos krantų. Lietuvio likimas dabar nežinomas. Vieni teigia, kad jis gali būti jau miręs, kiti tvirtina, kad laivo vadovybė darysianti viską jį parvežti namo gyvą - tardymui.

JAV valstybės dept. raštu reikalavo, kad Sovietai grąžintų Simą Kudirką, bet rusai atsisakė, pareiškdami, jog jis yra kriminalistas ir kiek tai liečia juos reikalas yra užbaigtas.

Tokie "žuvininkų" laivai, kaip jau ne kartą yra paaiškėję, tolimose vandenyse neplaukioja pakraščiuose ieškodami tik "žuvies", kurios yra geresnės rūšies ir daugiau nuo krantų tolimesniuose vandenyse. Nei Amerikai reikia gaudyti tik žuvį prie Tarybų S-gos krantų, nei tarybiniams laivams reikia ieškoti žuvies Cape Cod. Tokie laivai plaukioja žvalgybos tikslais. Ar šių laivų misija buvo ir žvalgyba, niekas nesužinos.

Sovietskaja Litva laivas, 300 pėdų, moderniškas, su šaldytuvais ir visais įrengimais žuvinis apsaugoti.

Tęsiama 3 psl.

LIETUVIAI PASAULYJE

* ARCHITEKTAS E. ARBAS, rašytojas Alės Rūtos vyras, laimėjo JAV architektų projekto konkurse pirmąją premiją. 1959 m. jis laimėjo pirmąją premiją už Lietuvos konsulato Brazilijoje projektą.

* ROBERTAS SELENIS, Detroit, Mich. pradėjo reikštis amerikiečių spaudoje. Įstojo ir į Lietuvos Žurnalistų sąją.

* V. PESECKAS ir E. Jasiūnas Chicagoje paruošė Amerikos lietuvių aeroklubo neperiodinį leidinį, Plieno sparnai. Krygeris apie Oro traukinį. J. Česonis pateikia Lakūnų nuotykius, A. Gysas -- aprašymą apie Antąją vietą pasaulyje, S. Baipšys pateikia kelią į aviaciją, S. Sula apie Sklandymo mokyklą Nidoje.

* DR. ALGIMANTAS GINTAUTAS Bonnoj, Vakarų Vokietijos sostinėje, atidarė kabinetą. Adresas: Bertha von Suttner Platz.

* BALIO SRUOGOS bibliografija išleista Lietuvoje. Ją paruošė A. Samulionis. Paskelbtos 1638 pozicijos, iš jų 1075 originalės. Sąrašas paskelbta daugiau 70-ties Sruogos naudotų sąjavyvardžių.

* KUN. V. PUIDOKAS, Westfield, Mass. liet. par. klebonas pasiuntė \$1,000 Lietuvių Profesorių Draugijai, kuri leis leisti apie Lietuvos universitetą. Knyga kainuos \$15.

* HARTFORD, CONN. lietuvių choras Aidas ruošiasi išleisti savo įdainuotų dainų plokštelę 20 m. sukakties proga. Choro vadovauja muzikas Jurgis Petkaitis.

* HAMILTON, KANADOS Lietuvių kredito kooperatyvas Talka šiais metais savo turtą padidino 433 tūkstančiais dolerių. Šiame įstaigai vadovauja E. Lengvinas.

* DAIL. PAULIAUS AUGIAUS mirties dešimtmetis bus minimas Chicagoje, gruodžio 13 d., Jaunimo centre. Kun. Vyt. Bagdanavičius bus pagrindinis kalbėtojas minėjimo programoje.

* RŪTA OLEKAITĖ, 16 m. amžiaus, buvo teisimo nubausta už tai, kad antikomunistinėje demonstracijoje Ottavoje, Kanadoje, ji metė raudonų dažų dėžutę į Sovietų ambasados duris. Kartu nubaustas W. McPherson, demonstracijos metu sudėginęs vėliavą. Abudu nubausti pinigine pabauda.

* LIETUVOS ATSIMINIMŲ radijo programos 30 metų sukakčiai paminėti, dr. Jokūbo ir Loretos rezidencijoje įvyko susirinkimas, kuriame dalyvavo apie 50 asmenų. Buvo nutarta surengti du atskirus rengimus; banketą Newarko lietuvių parapijos salėje ir koncertą Elizabethe. Susirinkimui pirmininkavo Antanas Rugis.

Solistė Joan Francis-Melniker vėl pakviesta dainuoti Floridos lietuviams. Koncertą rengia Lietuvių Klubas, Miami, Fla., sausio 24 d. ateinančiais metais. Praeitais metais solistė dainavo Vasario 16 minėjime.

Australijoje

ORGANIZUOJA EKSKURSIJĄ I AMERIKĄ

Melbourne, Australijoje organizuojama ekskursinė kelionė į Ameriką 1971 m. gegužės antroje pusėje; organizuojama lėktuvu į Jungtinės Amerikos Valstijas. Jei susidarys nemažesnė 15 asmenų grupė, bus galima vykti papigintu biuletu, kuris kaštuos nuvykti ir grįžti tik \$660. Nuvykus į Los Angeles ekskursijos dalyviai galės vykti ten, J. A. V. kur panorės, tik sutartu laiku vėl visi turės atvykti į Los Angeles, kartu grįžti į Australiją. Smulkesnių informacijų teikia p. Alg. Žilinskas, Southland Travel Centre, 245 Charman Road, Cheltenham, Vic. 3192.

Comdr. Ralph E. Eustis, vyriausias vadas JAV laivo Vigilante, kuriame lietuviui jūrininkui Simui Kudirkai nesuteikė prieglaudos.

Vienybės skaitytojų parama

Atnaujindamas Vienybės prenumeratą, dar pridėtu ir dovaną. Linkiu Vienybei ir jos štabui sveikatos, išvermės sunkiose sąlygose ir nuolat kylantioms kainoms Vienybę leisti.

K. RAČKAUSKAS,
Richmond Hill, N. Y.

Gerbiamieji Vienybės laikraščio leidėjai:

nors ir mažesnėmis ar didesnėmis, negu šimtinių, sumomis. Tegul sveikina su kiek kas išsigali!

Prašau ir aš visus Vienybės skaitytojus atleikime Vienybės laikraščiu į talką, palaikykime tą mūsų visų seniausią, mlažiausią močiutę Vienybę -- gyvą, sveiką ir drūtą!

ANTANAS BACENAS

Bexley, Ohio

Beslartinančių švenčių ir 85 m. Vienybės gimtadieniui, ir vėl Vienybei stūneliu dovanėlę. Dali jos galite naudoti ir "ant tabako"...

Sužadino mane jūsų atšaukimas, primenantis, kad jau artėja Vienybės reikšmingas net 85-tasis gimtadienis. Gera, kad atšaukiate į Vienybės skaitytojus ir kitus gerus protingus patriotas lietuvius prašydami pagalbos ir talkos,

-- Apaplėšė Montreale "Lita". Du jauni plėšikai, kurių vienas buvo negras, spalio 26 d. užėjo į Lito patalpas Montrealyje ir pareikalavo atiduoti pinigus. Tuo metu bankelyje buvo vedėjas ir du tarnautojai. Plėšikai kalbėjo angliskai; iš Lito plėšikai išsinešė apie 4,000 ir čekių.

Knight Cap

August Traun, sav.

LIETUVIŲ RESTORANAI

UŽKANDŽIAI

PIETŲS

VAKARIENĖ

IVAIRŪS

ŽUVIES

PATIEKALAI

810 Chestnut St., Philadelphia, Pa.
ir
Baltimore Pike & Providence Rd.
Media, Pa.

CARPENTER

CABINET MAKER

CUSTOM BUILT

CABINETS

- BOOKCASES
- ANTIQUE REPAIRING
- FORMICA WORK SPECIALISTS

AUGUST VILENIŠKIS
119-20 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y.

VIRGINIA 7-5760

J. BUBLAITIS Tel. HU 1-7747

RADIO AIDAS T.V. LAB.

KAM PARDUODAM — tuos geriausiai aptarnaujam, dėl to, kad parduodam patį geriausią. Didelis pasirinkimas spalvotų ir visokių kitokių televizijų, radijo priimtuvų, stereo tape rekorderių. Aidas sumodernintas, bet kainos tebe palankios.

84-17 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y. 11421

LAND OF THE FREE?

Perspausdinta New Yorko Daily News leidimu.

Tragiškas lietuvių jūrininko likimas

Tęsinys iš I psl.

Jis Amerikos atkvietas tartis su Amerikos žuvis pramonės žmonėmis kaip žuklę sutvarkyti šturės Atlante, kad pagavo žuvis, dar jos likty ir kitam kartui... Amerikos Vigilanti laivas 200 pėdų. Luksusiniai įrengtas.

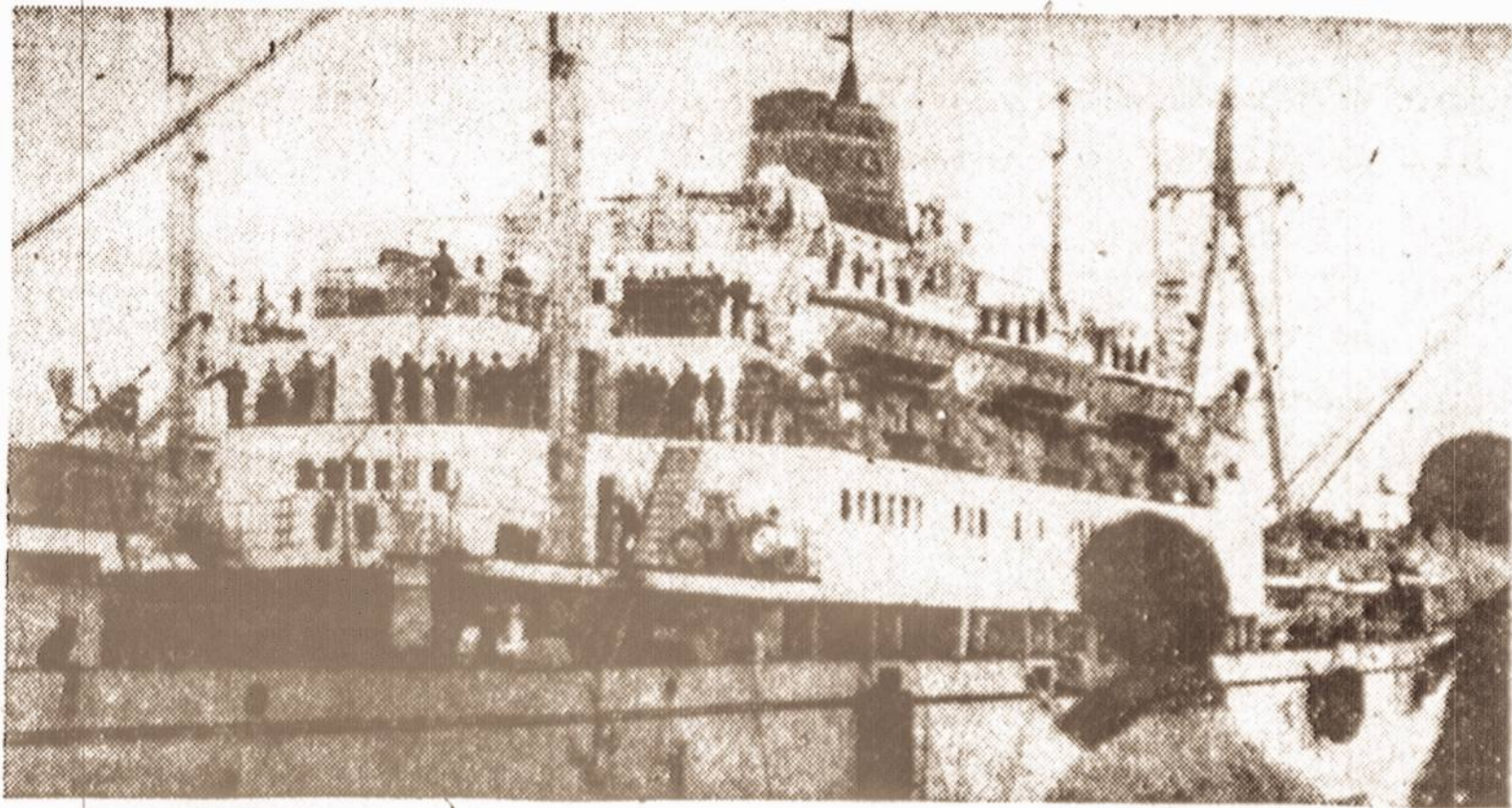
Laivai buvo susitikę viena mylia nuo Massachusetts žemės krantų, vienas prie kito prisirišę 10 pėdų atstu, turėjo 12 pėdų tiltelį kuriuo iš vieno į kitą dalyviai perleidavo bendrai posėdžiauti.

Posėdžiavimas vykstam abiejose laivuose, vis būdavo bendri pusryčiai, pietūs ir vakarienės. Kadangi buvo labai daug kalbų, kad gerklės neišdžiūtų, jos buvo pavilgytas ir skanesniais bei stipresniais gėrimais. Jeigu lietuvis jūreivis tapo "paštinu", malonumams nesudrumstį, nutarė ką nors

daryti... Kaip Amerikos sargybiniai pareiškė: "Jeigu būtų į vandenį išokęs, žinotume ką daryti..."

1951 m. Genevos konvencijoje, tarp kitų nutarimų, buvo priimtas ir 33 paragrafas, kuriuo pabėgėliai ir ištremtieji, įstatymą pasirašiusių valstybių priimami, nagražinami nei išduodami. Sutartį pasirašė ir Jungtinės Amerikos Valstybės. Tarp kitko, pastebima: "Nė viena šių sutartį pasirašiusioji valstybė neišduos pabėgėlio nei tremtinio, jam neleis bet kokių būdų prieiti prie ribos ar teritorijos, kurioje jo gyvybei ar laisvei grėstų pavojus".

Aplė įvyki savaitė vėliau patyręs Prezidentas Nixon pareiškė "naują, aiškų nusistatymą" iešanti politinius pabėgėlius, kad "panašiai daugiau nepasikartotų,

Laivas Sovietskaja Litva iš kurio į laisvą pabėgo jūreivis Simas Kudirka ir į kurį vėl buvo sugrąžintas amerikiečiams pritarian.

kas įvyko prieš savaitę laiko, kai Pajūrio apsaugos tarnyba išdavė rusams lietuvių jūreivį..."

Baltųjų Rūmų spaudos sekretorius Ronald Ziegler pareiškė, kad toks Prezidento pareiškimas ir patvarkymas turi būti įgyvendintas. Apie lietuvių grąžinimą rusams, Prezidentas "išsamiai išstudijuosiąs visą bylą."

"Martha's Vineyard, Mass. įvykis lapkr. 23 Prezidento pavadintas "žiauriausiu įstatymo pažeidimu" ir pareikalavo jį smulkiausiai ištirti. Prezidentas kankinąs, kad šis įvykis pasaulio gali būti suprastas ir ne taip interpretuotas.

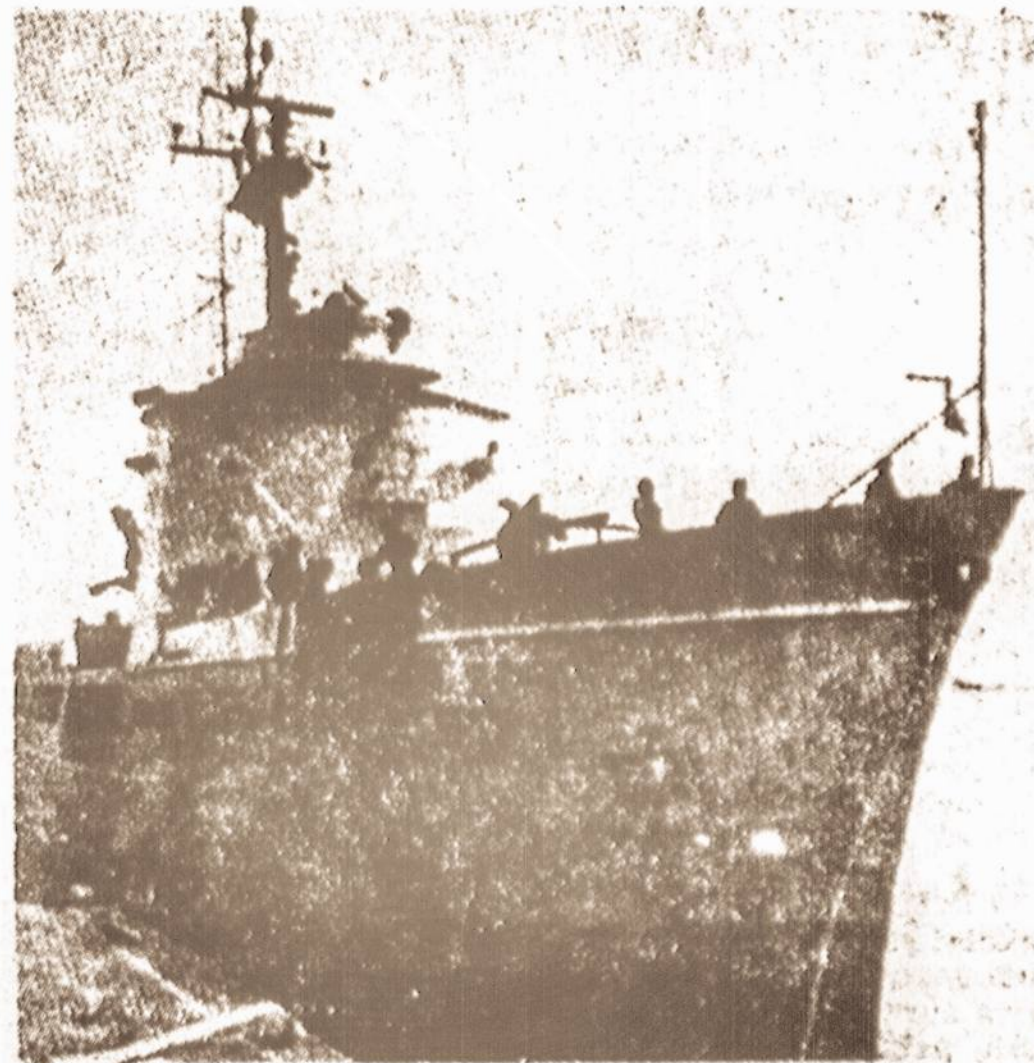
Prezidento nepasitenkinimas aidu perėjo į Kongresą, kurio užsienio reikalams komiteto bus ruošiamas apklausinėjimas.

Pagal Prezidentą, tokio įvykio Amerikoje dar nėra buvę. Nebuvę nei įvykio, kad Tarybų Sąjunga ir Amerikos laivai būtų vienas prie kito prisirišę vos 10-12 pėdų tolimo vienas nuo kito, ir kad būtų taręsi Šiaurės Atlanto žuvavimo reikalais.

Iš Prezidentui pristatytų dokumentų paaiškėjo, kad lietuvis jūreivis esąs Simas Kudirka, tarp 35-40 m. amžiaus. Turi jo paveikslą ir jo susirašinėjimą su šeima. Lietuvoje turįs žmoną ir du vaikus.

Pakrančių komendantas Admirolas Chester R. Bender teisinosi gavęs nuosprendį lietuvi rusams grąžinti iš I Pakrančių Apaugos rajono Rear Admiral William B. Ellis, kuris savo keliu teisinosi, gavęs iš Tarybinio laivo vadovybės nusiskundimą, būk jūreivis lietuvis pabėgėlis pasisavinęs laivo izdo \$2,000...

Bardamas Pajūrio Sargyba, Prez. Nixon pareiškė, kad procedūra nebusi tinkamai atlikta, kad nuo-

JAV laivas Vigilante, kuriame lietuvis jūreivis Simas Kudirka ieškojo amerikiečių prieglaudos, bet jos negavo. "Help, help" - jis maldavo, kai rusų jūrininkai jį spardė ir kruvina sumušė. Laivo įgula ramiai stovėjo ir žiūrėjo...

sprendis lietuvi rusams grąžinti nebuves apgalvotas ir blogas. Jis pasiryžęs reikalą smulkiausiai ištirti iki smulkiausio tikslumo.

Prezidentas taip pat pareiškė, priėjęs išvados, kad taisyklės, atrodo, nesantios aiškios, ypač šiuo atveju jūrose. Tuo būdu tenka kiekvieną kartą išsiaiškinti tik su atsakingais pareigūnais ir patirti, ką daryti. Baigdamas pareiškė: "Jungtinių Valstybių nusistatymas nėra pakeistas. Po II pasaulinio karo čia prieglaudą gavo virš milijono pabėgėlių ir tremtinių".

Šio įvykio, žinoma, negalima lyginti su Brazilskų pabėgimu į Turkiją. Jie priešvarta lėktuvą nukreipė kito-

kia kryptim, nušovė stiuvardesę, sužeidė lėktuvo kapitoną ir į pavojų pastatė apie 50 keleivių gyvybes.

Jūreivis Simas Kudirka rizikavo TIK SAVO GYVYBE! Jis buvo prie pat Amerikos žemės ir prieglaudos ieškant, kapitono pareiga buvo pabėgėli, apsaugoti, neišduoti jo.

Keista, kad ir Valstybės depart. valdininkai, gerai žinodami, kad JAV vyriausybė pabėgėlių klausimu yra pasirašiusi tarptautines sutartis, nenuridė laivo kapitoniui JAV įsipareigojimų.

Spėjama, kad dėl šio įvykio Pajūrio apsaugos pareigūnai bus teisiami karo teisimo ir keletas Valstybės departamento valdininkų bus atleisti iš tarnybų.

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

REAL ESTATE & INSURANCE

John Orman Agency

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių pareiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.

Telefonas

Virginia 6-1800

JUOZO BANDŽIUKO BARAS IR RESORANAS

Čia vaišinsitės ir vaišinsitės ne tik Amerikos veik visais gėrimais — alumi, vynu ir dar stipresniais. Gausi ir importuotų iš Europos ir kitų kraštų. — Jauki vieta susitikti, pasikalbėti ir džiaugtis gyvenimu su maloniais draugais.

KABARETAS - ŠOKIAI

110 - 12 Jamaica Ave.

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas 846-9286

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukštytis in 1886. It is published bi-weekly by Valerie Tysliava and Jonas Valaitis at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: Applegate 7-7257. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tysliava; senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Sulaitis. Subscription rate: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. 11201

mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Lietuviškųjų studijų savaitėi Vokietijoje K. Čeginskis (iš Švedijos) paskaitoje nurodė, kad 1970 metų pradžioje Lietuvoje 1,572,000 gyventojų skaičius miestiečiais, o 1,557,000 — kaimiečiais. Miestais skaitoma vietovės, kur gyvena po tūkstantį žmonių. Čeginskis pareiškė: "Čia reikšmingas Lietuvos visuomenės gyvenimo dalykas", nes miestas, paprastai, skaitomas "šviesesniu" negu "tamsus" kaimas. Po paskaitos buvo diskusijos, kuriose pareiškta vilčių, nors tauta miestelėnė, bet nesu-miesčionėja.

* * * *

Įdomu pagalvoti, kad šiuo metu du kraštai neturi didelių vidinių ekonominių ar politinių galvosūkių: vakarų Vokietija ir Japonija. O abu pralaimėjo pasaulinį karą!

* * * *

Sulietuvėjęs šveicarietis, prof. J. Eretas, savo knygoje apie prof. Šalkauską pasakoja: "Jo kambaryje palei vieną sieną — knygų lentynos. Vyrauja filosofija ir pedagogika. Istorijos mažai, literatūros dar mažiau. Veikalai veik visi svetimomis, ne lietuvių, kalbomis: Prancūzų, vokiečių, rusų, lenkų." Šalkauskis keltamas mūsų katalikų jaunimui (ateitininkams) pavyzdžiu. Jis gimė Vienybės pasirodymo metais (1886), mirė 1941 m. Lietuvoje.

* * * *

Italijoje jau spausdinama prof. Ereto knyga apie amerikietį lietuvių, prof. Kazį Pakštą, kuris siekė Lietuvos katalikiškam jaunimui įlieti amerikietiško judrumo, šaukdamas "Pasukime laikrodį šimtu metų pirmyn!" Šaltų žiemų šaltam lietuviui, deja, karščio įžiebtį Pakštui nepavyko. Aštunto jo mėgto "ateitininkiško" jaunimo suvažiavimo išvakarėse, minimoji organizacija pasidariusi, jau ne ideologijos, bet tik "gerų draugų būrelis", kuris netiek siekia Kristuje atsinaujinti kiek pasižmonėti, pasilinks-minti, ir padainuoti apie "karčiamą ružavą."

* * * *

Lietuviškumo neįrašymas Romoje popiežiaus pašventinoje "lietuvių" koplyčioje neskaniai atsirūgo. Montrealo Nepr. Lietuva rašo: "Vatikanas turi savo tikslų, kuriems ne visada pakeliui su lietuvių politiniais siekimais. Jei ieškome kaltininko, pasidairykime savo tarpe! Joks mūsų veiksnys iš anksto juk nepasirūpino blaiviai padėti išnagrinti ir visuomenę įspėti. Mūsų spauda pareigos, taip pat, neatliko."

Katalikiškoji spauda, gal būt, pareigos ir neatliko, bet Vienybė juk seniai įrodinėja, kad mūsų veiksniai kaip matematikos taškas: užima vietą, bet neturi svorio.

* * * *

Worcester, Mass. gyvenimą baigė 1891 m. suorganizuota šv. Kazimiero dr-ja. Pirmas pirmininkas buvo V. Kupstas. Dar tebėra gyvas jos įkūrėjas P. Jašinskas. Vienas korespondentas rašo: "Priešas-tis narių išmirimas ir senatvė. Bė to, vėliau į Ameriką atvykę lietuviai šia draugija nesidomėjo." Jie prikūrė aibę savųjų, naujų, kurių likimas bus toks pat kaip ir šv. Kazimiero draugijos.

Gianakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Ateitininkai

Lietuvių katalikų inteligentijos sambūris Ateitis atšventė 60 metų sukaktį. Kaip bemanytume, ateitininkai yra vienas reikšmingiausiųjų reiškinų naujųjų laikų Lietuvos istorijoje.

Sukaktį minėjo kongresu Chicagoje ir Dainavoje. Buvo paskaitų, nors buvo taikoma į reikalų gilmenas, bet vis išėjo kažkaip lėkštai, atitrūkus nuo kasdieninės tikrovės. Buvo net atliktas "svarbiųjų rūšiavimas" (žiūr. kongreso proga išleistą "Audrai ištikus" 6 psl.), bet tai paskendo kalbų jūroje ir nesusivaikyme. Pvz., pastebėjo, kad jaunimas net kongresinėje Dainavoje lietuviškai nesikalba, bet iš tokio reiškinio nei domėjimosi nei išvadų nebuvo. Daug kalbėjo apie religiją, bet apie išelvisijos bažnyčią, kaip nutautinimo veiksnį, nedrįso prasitarti. Visokius postringavimus ir pseudoreferatus be jokios žalos buvo galima pakeisti plokštele: "Šokim trypkim, linksmi būkim..." ir groti iš eilės kelias dienas (tiek, kiek tęsėsi kongresas). Nauda būtų buvusi tokia pat. Kongresui reikėjo daugiau.

Jubiliejinė ateity dr. J. Pikūno motto: -- Vien paviršutiniškai žiūrint į dalykus -- lėkštėjama; gilinant tik vienoje srityje -- siaurėjama, nes apleidžiamos kitos sritys. --

Šis motto neabejotinai geras. Bet pagal tokį ateitininkų vado motto, ateitininkai lėkštėja. Turėtų būti visas pavojaus dūdas, nuo sumenkėjimo gintis.

Iš ateitininkų, kaip iš praėity pasireiškusio itin stipraus intelektualinio judėjimo, yra pagrindo laukti žymiai daugiau, nei davė šis kongresas.

Kongreso proga buvo labai vertingas lietuviškos simfoninės muzikos koncertas.

Ateitininkai remtini. Konkrečiai: reikia remti jų spaudą, jų parengimus ir kitokią veiklą, ypač jų organizuojamas jaunimo stovyklas.

Kirkorowie Litewscy

Apie Kirkorus, senovės Lietuvos bajorus, sulenkėjusius Vilniaus veikėjus, Londone išėjo net trys knygos. Išleidimu pasirūpino Kirkorai.

Lietuvių bajorai Kirkorai išvirto į lenkus. Atsirado jų šakos: lietuviškai rusiška, karūnos (lenkiška), prancūziška, rusiška, net armėniška. Nebeliko tik lietuviškos šakos.

Kirkorai labai domisi savo kilme, tad knygoje atpasakoja ir Lietuvos istoriją. Jų Lietuvos istorija baigiasi Liublino unijoje (1569 m.). Jiems prireikia ir Lietuvos geografijos (rodo, kur jie turėjo dvarų), tad naudojami Slownik geograficzny, leistu Varšuvoj 1880-1902 m. Bando jie aiškinti ir Kirkorų pavardės lietuvišką etimologiją. Terado kirka, Trautmano šaltinius ir visokių Kirkučių, bet nesurado lietuviško Kirkaus.

Tokia ubagystė spausdinama geram po- pieriui, išretintom eilutėm...

Su lenkų dvarininkais, kurie buvo erkėmis lietuviško kūno, nepriklausoma Lietuva žinojo, kaip pasielgti: juos iš mūsų krašto išspyrė. Tai yra kelrodis ir mums. Nėra prasmės nei su jais kalbėti, nei ko apie lietuvius jiems įrodinėti. Tik apie šį reikia žinoti ir, jei ji tektų sutikti, jam gerai įspirti. Galimai ir dar stipriau: Tik tokiu būdu šis veislė patirs, kad lietuvių tauta jau nėra baudžiaininkų tauta!

Jei ne šios rūšies nulietuvėjęs brudis, — su lenkais susikalbėti, ir net prie draugystės prieiti — lietuviams būtų žymiai įmanomiau.

SPAUDOJE

The New York Times

JAV Pajūrio apsauga (Coast Guard) vis skęsta į gilesnius vandenius bandydami išaiškinti savo neįtikėtiną talkinimą T. S-gos jūreiviams pabėgusį lietuvių jėga gražinti į jo žuvavimo laivą prie Martha's Vineyard. Komendantas dabar sako, kad nelaimingasis pabėgėlis būtų turėjęs geresnės progos gauti prieglaudą jeigu iš savo laivo jis būtų šokęs į vandenį, o ne tiesiog į Pajūrio apsaugos (Coast Guard) laivą Vigilante.

Neįtikėtinas paaiškinimas jungiamas kartu su pasiteisinimu, būk pabėgėlis buvo rusų kaltinamas, pavogęs laivo išdą — tarytum toks neįrodytas apkaltinimas automatiškai būtų atėmęs jam teisę prieglaudai. Tokie paaiškinimai yra tiek pat juokingi, kaip ir pakraščio apsaugos pirmasis pasiteisinimas, kad suteikę prieglaudą būtų į pavojų pastatę "delikatnas" diskusijas su Tar. S-gos atstovais dėl gelton-uodegių plekšnių (flounder) parėmimo.

"Atrodo, kad klaidingai nusprendė", sako Baltųjų Rūmų spaudos sekretorius Ziegler š. m. menkiausiame pareiškime. Tai buvo daugiau negu klaidingas sprendimas, daugiau negu individuali tragedija. Tai neabejotinai buvo pažeidimas pastraipos.

33-sios pastraipos (Article 33) Genevos konvencijos pabėgėlius liečiantį nutarimą (Geneva Convention on Refugees), kurio signataru yra ir šis kraštas.

Prezidentas Nixon žada "imtis atitinkamų žygių" pasiremdamas raportu, kurį jis šiandien gaus iš Valstybės Departamento Sekretoriams Rogers ir Susisiekiimo Sekretoriaus Volpe, kurio žinioje yra Pajūrio apsauga. Nežiūrint kokios akcijos Prezidentas imsis turės būti pagrįsta pagrindu, kad tarptautinė teisė ir tikriausiai Amerikos garbė ir tradicija buvo begėdiškai pažeista.

• • •

DAILY NEWS

NEW YORK'S PICTURE NEWSPAPER

Lietuvis pabėgėlis — gražintas Sovietų rusų grobikams prie Martha's Vineyard lapkr. 23 d. tebeerzina beveik visus amerikiečius.

Belaukiant oficialaus Prezidento raporto šiuo reikalu, mes džiaugiamės pastebėję, kad JAV informacijos Agentūros Amerikos Balsas (U. S. Information Agency's Voice of America) per radiją pakartotinai skelbia užtikrinimus raudonųjų pavergtoms Rytų Europos tautoms.

Šių pranešimų esmė yra kad mes neapleidome ar slopiname mūsų generacijų seną praktiką suteikti politinę prieglaudą nuo tironijos bet kur ir visur. Mes tik trokštame, kad Pajūrio apsaugos (Coast Guard) aukštoji vadovybė šiuos pranešimus taip pat gautų.

MON

EDUARDAS MIEŽELAITIS

Dail. A. Smilginio aplankas E. Mieželaitis knygai "Montažai".

Praeity metų pabaigoje Vagos leidykla išleido poeto Eduardo Mieželaitis "Montažai", kurioje keliolika puslapių skiriama Juozui Tysliavai. Mieželaitis jį vertina, kaip poeta, taip pat apraso savo susitikimą su juo New Yorke, ir, pagaliau, jo laidotuves Vilniuje. Prisimindami Juozo Tysliavos gimtadienį lapkričio 1 d. ir jo mirties 9 metų sukaktį lapkričio 11 d., perspausdiname Mieželaitis žodžius iš "Montažai", fragmentą iš skyriaus "Prieš žemės sukimąsi".

"Prieš žemės sukimąsi..."

2

....Poetas žemės skritulį privalo sukintėti tarp pirštų..."

- Ai, padék mums,— laré vleną dieną Solemia.— Tu nemažai skaltai poezijos. Būstmam gimnazijos vakarui mergaités turi ká nors paruošti.
- Ir ká gi jús nutarét páruošti, Sol?
- Melodeklamacijá. Foná skaltovám sudarytú choras. Ar nebūtú įdomu?
- Labai įdomu, Sol. O kokius parinkote autorius?
- Mes dar nieko neturim, Ai. Mes nenorétume daug autorlų. Norétume vieno, bet gero...
- Pavyzdžiul?
- Tai čia tu galétum patarti, Ai...
- Jums, aišku, reikia klasiko.
- Ne, ne, modernaus.
- Modernaus? Futuristo? Kubisto? Surrealisto? Kokio?
- Ai, nežinau tų visų „istų“. Tik kad panašiai skambétų: „Gulbés — kelią! Gervés — kelią! Debesų keltu didžiuoju aš važiuoju!“
- Ak, štai ko jums reikia! Kam tada ilgal ieškoti? Aš siūlau pirmą respublikos poetą. Aukščiausio rango!
- Oi, kaip būtų įdomu! Tai kokį tu siūlai?

— Mubá, Sol. Jo tikroji pavardé kita. Jis gyvena emigracijoje. Ir Paryžiuje išleido toklo pavadintimo žurnalá. Muba! Mes jo kitáip dabar ir nevádinam.

— O kodél jis pirmas respublikos poetas? Ir dargi emigracijoje... Kas jam tą rangá suteiké?

— Niekas. Jis pats pasirinko vietá poezijoje.— Ir Aimelas, paké lés ranká, patetiškai sušuko: — Labas, jūra! Aš pirmutinis Lietuvos poeta! Ir šventa. Gyvename, Sol, ačiū dievui, nebe devynioliktam, o dvidešimtam amžiuje. Poetas pasaké: aš pirmutinis! — ir šventa Vadinas, jis ir pirmutinis. Aišku, pats sau... Bet niekas tos teisés neatims.

— Aš pirmutinis Lietuvos poeta! — šelmiškai pakartoja Solemia. O man, žinai, patinka. Ko vertas būtų toks poetas, kuris pasakytų: Sudie, jūra! Aš paskutinis Lietuvos poeta!

— Žinoma, Sol. Ir aš taip manau. Kiekvienas poetas daug geresnės nuomonės apie save, negu skaitytojai apie jį...

— O kas čia blogo, Ai? Gal taip ir turi būti.

— Gal ir turi... Be to, Mubas iš tiesų geras poetas. Nori išgirsti? Aimelas valandėlę patylėjo, paskui nusišypsojęs pradėjo:

Jei turėčiau savo laimės karvę,
Jai bučiuočiau žydinčius ragus.
Savo sieloj šaukčiau: salve, salve!
Mano sieloj — linksma ir smagu.

Jai pietums aš duočiau apelsinų,
Vakarlenel — vyno paragaut.
Ji nešiotų grandį sidabrinę,
Ji mokėtų šokti ir juokaut.

— Žinai, kad neblogai. Savita. Neįprasta. Tik šis eilėraštis melodeklamacijai, aišku, netinka. Gal dar kokį atsiment?

— Dar? — Aimelas pasikrapštė pakaušį. — Atsimenu...

Ir jau visai kitokiu, švelniu, balsu padeklamavo:

Šiandien rytą auksu lyta,
Dega mūrai, dega gatvės.
Auksu lyta. Pasakyta.
Eik į gatvę, o jaunatve.

Šiandien rytą miestą rita,
Rita, rita trotuarais...
Krautuvės da uždarytos,
Parke daros ryto garas.

Ryto garas gera daro.
Auksu lyta. Pasakyta.
Būtinai išeik bulvaran,
Kal pradės vėl auksu lyti.

Kodėl rytą auksu lyta? —
Kas man darbo. Dega gatvės.
Rytas auksu nudažytas,
Auksu puošiasi jaunatvė...

— Oi — suploja delnais Solemia. — Šis jau tinkamesnis. O dar?..

— Daugiau neatsimenu, Sol. Reikėtų pasklaidyt jo rinkinius, antologijas...

— Taip ir padaryk. Sutarta, Ai?

— Sutarta, Sol.

— Mergaitės, ko gero, gali ir tave pakviesti dalyvauti programoje...

Visą tą vakarą Aimelas sėdėjo miesto bibliotekoje, sklaidė Mubo rinkinius, nusirašinėjo eilėraščius. Aimelas juos skirstė į dvi grupes: į modernius ir ultramodernius. Ir vadovavosi dviem principais, kuriuos savo straipsniuose buvo suformulavęs pats egzotiškasis Mubas. Pirmas principas: „...mes einam prieš žemės sukimąsi...“ Antras principas: „...mūsų kompasas — mūsų pačių širdis...“

„...mes einam prieš žemės sukimąsi...“ Į šią grupę tilpo visi tie eilėraščiai, kurių metafora, vedamoji mintis ir intonacija prieštaravo elementariai logikai, sunormuotai galvosenai, literatūriniam šampul, šablonui. Visi nekasdieniški, sparnuoti, romantiški, ironiški ir paniekos vidutinylbei kuptini eilėraščiai, kuriuose poetas meta skaudų, bet ironišką žvilgsnį, vieno mastytojo žodžiais tariant, į gardaus valgio šaukštą. Žodžiu, deformuoti eilėraščiai. Tiesiog antieilėraščiai. Juose ratas niekada dar nebuvo apskritas.

Bet pavasariškai jauna, skraji Almelo širdis smarkiau suplakdavo, skaltydama panašius posmus:

Vėjas lekia ir kvatoja,
Vėjas žemėje kovoja.
Kas ne jo gaida užgroja,
Tam išlaužia vėjas koją.

Kitaip sakant, tiems, kas pasyviai ir apatiškai sukasi kartu su šia žeme... Patiko Aimelui ir toks poeto bravoriškumas:

Labą dleną, ponas dteve,
Aš pristigau karvel šieno.
Tu davei Adomui Ievą,
Na tai kas tau duoti šieno?

Ne, Mubas, tas „pirmasis Lietuvos poeta“, tikrai naujų laikų poetas. Kokio klasiko kūryboje rastum šitoki poetinį įvaldį?

Kur tikrai pasižiūrėsi —
Viskas futbolui panėši:
Saulė teka futbolu,
Mėnuo leidžias futbolu,
Žemė rieda futbolu.

Kai nulėksime į Marsą —
Bus rekordas.

Čia ne tik „futbolinė“ naujųjų laikų dvasia: čia jau užsiminta apie žmogaus kelionę į kitas planetas. Neoromantikas žvelgia toli į priekį; kalba jis apie viską linksmai, su šypsena lūpose (nieko bendra su klasikiniu rimtumu, monumentalumu, bronzine spalva ar su simbolistiniu miglotumu, verkšlenimu!), sutinka ir palydi vėjus, žirgus, ratus, atjojančią ir prajojančią jaunystę:

Keturį vežimo ratų,
Juodbėrį arkliat.
Nepapratę berno metal
Tūnoti tyllat.

Arklio kaklą puošia saulė,
Akys — spinduliai.
Prunkščia, lekia per pasaulį
Bernas ir arkliat.

Pučia vėjas, vėjas pučia,
Pučia iš kalvos.
Lalme, lalme, ar tai tu čia
Stovi be galvos?

Poetas nesutrinka, pamatęs savo laimę „be galvos“. Didelio čia daikto! Juodbėriais arkliais jis kaip vėtra pralėkė pro tą savo laimę. Lėkė ir nulėkė į „tollmą, mėlyną vakarą“. Ir: „saulėleidžio jūra pro žemės kraštus išsiliejo, ir žvaigždės žuvėdros, sparnais sulingavusios, sudužo į mano akių okeano vilnis.“

Vėjo, lekiančių žirgų dinamika tampa poetui savotišku gyvenimo ritmo simboliu. Šie simboliai, be abejo, gimė iš konkrečių gimtųjų Suvalkijos lygumų. Bet poetas konkrečius savo kaimo atributus sugėbėjo supoetinti ir įprasminti. Poetas nuolatos jaučia jaunystės impulsus ir signalus. Apte tai byloja nepaprasta, tiesiog riteriška jo meilė arkliams. Pradžioje dėstoma paprastai, kasdieniškai, šeiminiškai:

Aš turėjau tris arklius — juodą, bėrą ir sarta,
Jie žvengdavo, spirdami saulę greičiau tekėti.
O dabar keturkojo likimas išartas
Ir išakėtas.

Ir staiga eilėraščio ritmas kinta, prozaškas pasakojimas pasitraukia į šalį, užleisdamas vietą patetiškam pakilumui. Pats eilėraštinis tarsi pasitempia, išgražėja, „pasistiebia balne“. Ir pasigirsta jau riteriškos intonacijos:

Riteris išėjo auštant iš Madrido,
Saulė leidžiantis, pastekė Grenadą.
Arklys į avilžas įsibrido,
O riteris į — serenadą...

Aimelui patiko poeto sugebėjimas realius daiktus paversti poetiškais. Gyvenimas nėra poezija. Poezija galima vadinti tik supoetintą gyvenimą. O supoetinti realų gyvenimą sugeba tik tas, kas moka pastebėti, kaip „parkų skrybėlės įdubo“, kaip „arkliat skuto žalia-barzdį šlaitą“, kad „mėnuo — ašotės alaus“, o „dangus baltaisiais dobilais nusėtas, — jų nei nuganyti, nei nuplausti“, kad „obelys džiaugsmo stjonas segiojasi“. Normali akis to nepastebi. Poeto akis kitaip mato, ir kitaip poetas pasakoja tai, ką mato. Poezija — kažkokia iškreipta šio realaus pasaulio vizija. Poezijos veidrodyje pasaulis kartais visiškai nepanašus į save. Jis nepatenkintas nusisuka nuo kreivo poezijos veidrodžio. Bet nieko nepadarysi — tokia poezijos prigimtis.

Iš Mubo emigracinio periodo kūrinių Aimelui labai patiko moderniai parašyta Paryžiaus poema. Ironiška mūza viliojo linksmą Suvalkijos lygumų raitelį, pasikinktus melsvą, metalo spalvos kubistų Pegasą, išjoti į tollmus horizontus. Jo laikysena kampuoto kubistų

Pegaso balne buvo riteriška. Jis risnojo Europos keliais ir kryžkeliams, išdidžiai atsilošęs balne, aukštai iškėlęs gražią riterio galvą, ironiškai iškreipęs lygumų vėjo ir moterų išbučiuotas lūpas, mesdamas čia į kairę, čia į dešinę paniekos kupiną žvilgsnį. Juokaudamas bei ironizuodamas, risnojo riteris žvengiančiu Pegasu per Berlyną. „Palikau draugus namie, — linksmai dainavo jis, nubalnodamas pavargusį Pegasą jau Paryžiu, — juk paklyst ir vienas moku...“ Čia jis nutarė ilgėliau apsistoti. „Į kokį uostą tave vėjas nuskalaus?“ — klausė šis romantikas, poetinių nuotykių ieškotojas. Paryžiuje jis surado spalvingą, triukšmingą ir nerūpestingą uostą, kur suplaukia nemaža drąsių jūreivių, naujų žemių ieškotojų ir poetiškų vaikų; kur nemaža gražiausių pasauly moterų; kur galima tikrai jūreiviškai išgerti, pasilinksinti ir pasirodyti tikru laivo kapitonu. Čia jis pasijuto ne mažesnis esąs už šio uosto švyturį — Eifelio bokštą. Šis XX amžiaus poetinio kryžiaus karo riteris buvo vieno ūgio su Eifelio švyturiu ir kalbėjo kaip lygus su lygiu. Pradžioj jam sekėsi neblogai. Rotondos kavinėje susipažino su įdomiausiais poetinių nuotykių ir naujų žemių ieškotojais, drąsiais barzdotaus jūreiviais, su gražiosiomis uosto dulcinėjomis. Tų drąsių jūreivių tarpe buvo nemaža labai talentingų žmonių: lenkas B. Jasienskis, kuris pareiškė sudėginsias Paryžių, prancūzas Z. Kokto, nepalsęs jokių Poezijos meridianų ir paralelių ir giedojęs laisvai kaip paukštis, estas H. Visnapu, kuris lyg daktaras, pridėjęs ranką prie nusilpusio senelės Žemės pulso, šaltai konstatavo: „Žemė jau nebealsuoja.“ Susipažino su spalvingomis P. Mondriano, K. Malevičiaus, Z. Lipšico drobėmis, su nauju filosofiniu šių menininkų požiūriu į pakrikusį, suskaldytą pasaulį — su spalvų ekspresija trykstančiu antipasauly. Ir nutarė suburti šiuos nuolatinius Rotondos lankytojus, šiuos drąsius naujų žemių ieškotojus kolumbus ir suduoti skambų antausį pasaulio rutinai: „Grabai, — tyčiojosi šio pasaulinio uosto neofitas, — na, o ką gi jūs daugiau man galite duoti?“ Aišku, nieko. Ir netrukus nauji balsai susispietė prie Mubos (Mūsų baro apžvalga) žurnalo — lyg bitės prie naujo avilio. Bitės suspietė į avyklo vienam kartui: jos pasirodė ne tokios darbščios, kaip Suvalkijos lygumų bitės tėvo avilluose. Medaus nedaug teprinėšė; užti norėjo, bet — kiekviena skyrium. Ir iškriko šis bičių individualisčių spiečius. Iškriko į visas puses. Ir daugiau nebepavyko jų suspiesti. Be to, pagyvenęs ilgiau šiame uoste, kritiškesne akim pradėjo stebėti jo nerūpestingą gyvenimą neofitas. Jo dėmesį patraukė ištįsę šešėliai, atvėsusį šalta paunksnė, niūrūs kontrastai. Šie ištįsę juodi šešėliai, jis jautė, tiesia į jį krumplytas žmogūdzio rankas, kėsinais į jo „poetinę nepriklausomybę“. Bet poetas buvo jaunas, drąsus, vėjavaikiškas. Todėl nesutriko, išvydęs ir čia savo laimę „be galvos“. Ir pasityčiojo iš kanibaliskų juodų šešėlių:

Magazinai rodo liežuvius

Man,
Nenorinčiam
Nei pirkti,
Nei parduoti.

Čia, aišku, „nepriklausomo poeto“ pozicija: nei pirkti, nei parduoti. Poetas riteris: jis neprekiauja savo sielos vertybėmis... Ir toliau:

Tūkstančiai žalių tramvajų
Ir metro
Bando apiplaut
Man
Galvą,
Kojas
Ir rankas.

Galvą? O kaip tada gyventi? Svetima galva? Ir todėl kategoriškai pareiškia poetas:

Na, jau ne.
Nepalmsite
Manęs.
Kultūringo barbaro
Iš Suvalkijos lygumų.

Bet poeto siela jau įskilus, joje atsiradusi tuštuma, kurios negali užpildyti jokie šio civilizuoto uosto efektingi mados blizgučiai. Jis supranta ir socialinę šių blizgučių kilmę bei esmę. Ir pasigirsta trauamos sielos šauksmas:

Išgelbėkit mane iš buržuazijos nagų,
Iš prostitučių glėbio.
Gana jau bus egzotiško Paryžiaus
Ir maskarado.

Deja, tai buvo balsas tyruose. Niekas neištiesė jam rankos. Ir kam čia pagaliau rūpi suželstos sielos šauksmas! Kiekvienas šiame pasaulyje pirmiausia rūpinasi savimi...

Bus daugiau

Lietuva po 26 metų

KELIONĖS ĮSPŪDŽIAI IR APMĀSTYMAI

Edvardas Šulaitis

④

Jaunimo Gretų žurnalas, kurio redakcijoje Vilniuje teko viešėti, turi skyrių — Mano svajonių žemė, kuriame rašoma apie Lietuvos grožį ir meilę jai ugdančią medžiagą. To žurnalo šių metų 6 nr. Pajevonio bibliotekos vedėja Eugenija Karickaitė rašo:

"Mano tėviškė! Kiek daug saulės, žiedų, audrų ir rūkų šiuose žodžiuose. Juose telpa viskas: gyvenimas, kova, meilė, laimė, nelaimės, kryžkelės, diena ir naktis... Laimė ir tėviškė — tai du žodžiai, į kuriuos negalima sutalpinti visa to, ką jaučia širdis. Čia ir žemės kvapas kitoks, kaip kitur, čia ir alsuoti lengviau, čia viskas sava, miela, šviesu: laukai, gėlės, keliai, takeliai, kuriais ėjai, klaidžiojai, ir vėl atėjai į tiesų kelią..."

Su tokiomis mintimis ir aš važiuavau į savo tėviškę — Kybartus. Iš Vilniaus kartu su žurnalistu Juozu Kuckailiu automobiliu leidomės naujai pravesta autostrada į Kauną, o iš ten, iš karo griuvėsių atsistačiusį Vilkaviškį, į Virbalį ir Kybartus.

"BRANGUS INŽINERINIS ĮRENGINYS"

Vilniaus-Kauno autostrada Lietuvoje laikomas, kaip brangus inžinerinis įrenginys. Iš tiesų jis brangus, nes kainavo apie 25 milijonus rublių. Ši autostrada vadinama "pirmos kategorijos keliu". Paprastai šios kategorijos keliai būna dviejų juostų, kiekviena po 7,5 metrų su 5-7 metrų skiriamuoju ruožu. Šiame kelyje judėjimo greitis 80-150 km. per valandą.

Šio kelio pravedėjai pasirūpino, kad būtų kuo mažiau perkertamųjų kelių. Reikšmingesnių kelių ar geležinkelio susikirtimuose įrengti apvažiavimai, pravažiavimai. Autostrada šiuo metu per parą pravažiuoja iki 3,000 mašinų.

Įdomu, jog pravedus šį kelią, atstumas nuo Vilniaus iki Kauno sutrumpėjo beveik dvidešimčia kilometrų. Kur buvo dalis ankstesniojo kelio, šiandien yra Kauno marių dugnas. Sutrumpėjus keliui, sumažėjo ir prekių pervežimas, nes apskaičiuojama, kad vieno tono krovinio nuvežimas vieną kilometrą atseina apie 4 kapelkas.

Šioje autostradoje nelaimių dar vis pasitaiko. Važiuojant į Kauną mačiau vieną apvirtusį sunkvežimį, vežusį kiaušinius į Vilnių. Daugumas kiaušinių buvo pasipylę ant žemės

Atvykus į Kybartus, kur žmogus iš užsienio yra labai retas svečias, visiems buvo įdomu pasikalbėti su "amerikonu". Antras iš dešinės - Edvardas Šulaitis.

ir sutrukę. Tuomet mes juokavome, jog Vilniuje kelias dienas mes negausime pusryčių kiaušinių. Tačiau spėjimas nepasitvirtino...

PAS GIMINAITĮ VIRBALYJE

Važiuojant į tėviškę, pirmuoju sustojimo punktu buvo Virbalis. Ten norėjau aplankyti giminaitį — Joną Levušį, kuris 7 mėnesius viešėjo pas seseris Chicagoje ir vos tik buvo sugrįžęs iš savo tolimos kelionės. Jo namelis visai šalia pagrindinio kelio vedančio į Kybartus. Prie kelio yra Virbalio Kooperatyvas, kuriame jis tarnauja, o už 50 metrų — jo butas. Jame įsikūręs kartu su žmona ir 4 dukterimis. Giminitis buvo kiek nusiminęs, nes išlipęs iš lėktuvo Maskvoje, nesulaukė savo bagažo ir turėjo grįžti į namus be jo. Vėliau bagažo reikalu buvo kelis kartus nuvykęs į Vilnių, bet nieko gero nesužinojo. "Paklydęs" bagažas tačiau jį vistiek pasiekė gerokai pavėlavęs, jau man sugrįžus į Ameriką.

Virbalio miestelis, kuriame šiuo metu gyvena apie 3,000 gyventojų, yra gerokai susenęs ir apleistas. Kitados jis buvo Lietuvos pasienio religinis ir kultūrinis centras, gerokai nustelbęs Kybartus. Net Virbalio vardu buvo pavadinta geležinkelio stotis, buvusi Kybartų miesto centre. Nėsant Kybartuose katalikų kapinių prieš karą į Virbalį dažnai tekdavo eiti, kuomet reikėdavo ką nors pa-

žįstamų laidoti. Tad atmintyje buvo gerai išlikęs ankstesnis Virbalio vaizdas, kuris buvo mielesnis negu dabar.

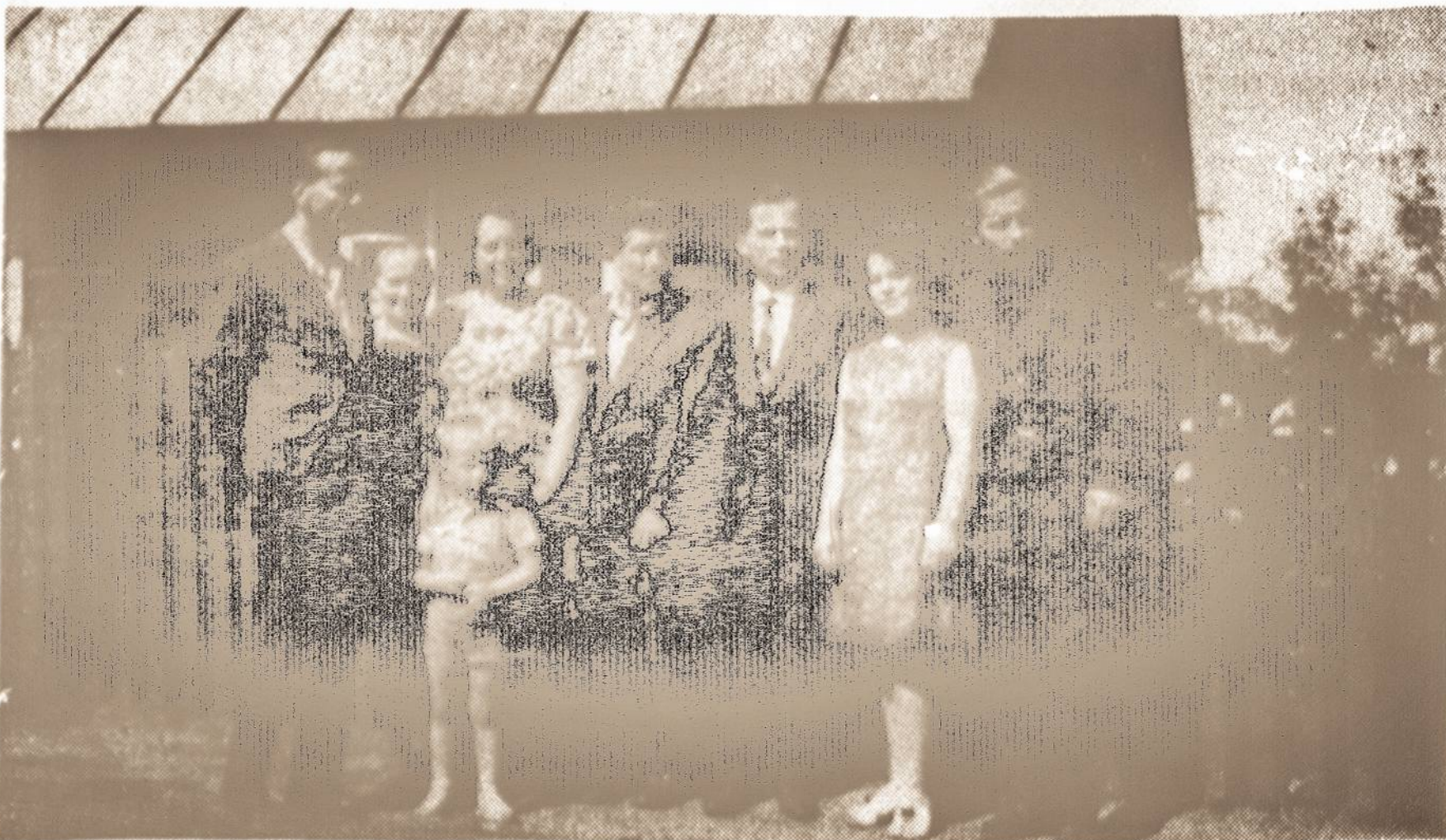
GIMTUOSIUOSE KYBARTUOSE

Trumpai pabuvoję Virbalyje, pasileidome į Kybartus, kurie yra 4 km. nuo Virbalio, visai prie Kaliningrado srities (buv. Vokietijos) sienos. Dabar čia jokios didesnės sienos nebėra: žmonės gali laisvai keliauti į buvusius Eitkūnus, kuriuos dabar vadina Černiševskoje vardu. Prieš karą, atsimeņu, reikėdavo eiti per muitinę, nors kybartiečiai turėdavo nuolatinius sienai pereiti pasus, tad sunkumų nebūdavo. Tik norėjusieji nelegaliai bizniti, dažnokai pakliūdavo.

Pagal 1959 m. duomenis Kybartuose gyvena 6244 gyventojai (1939 metais buvo 7,337). Daug kybartiečių iškeliavo į Vakarus 1944 m. vasarą, kuomet traukdamiesi vokiečiai dalį gyventojų net prievarta išvežė nuo artėjančio fronto. Tad, tur būt, užsienyje iš Kybartų bei jo apylinkių, proporcingai imant, tautiečių yra daugiau negu iš kitos Lietuvos vietovės. Į Vokietiją net buvo išvežta visa Kybartų gimnazijos biblioteka, kuri pradžioje įkurdinta Wuerzburge, vėliau — Hanau miestuose, o po to pervežta į Ameriką ir patalpinta Putnam, Connecticut.

Kybartų miestas užima 437 ha teritoriją. Čia didžiausiu fabriku šiuo metu yra skardos gamykla, o taip pat 1959 m. įsteigtas nemažas prekybos įrengimų fabrikas. Per karą sugriautas geležinkelio stoties pastatas atstatytas, bet gerokai mažesnis ir nuo 1965 m. pati stotis vadinama jau Kybartų vardu. Prie stoties yra mechaninės dirbtuvės ir gelžbetonio konstrukcijų gamykla. Be to, mieste yra lentpiuvė, didelis malūnas, skerdykla, koklių fabrikas, gyventojų buitinio aptarnavimo dirbtuvės. Kai kurie šių fabriku buvo prieš karą, o kai ką naujai pastatė ar atstatė-padidino.

Kybartai per karą buvo labai nukentėję, nes čia frontas ilgokai laikėsi. Dar man juose būnant rusų lėktuvai kartais miestą bombardavo ar iš patrankų apšaudydavo. Dažnai tekdavo lįsti į prie namų iškastas slėptuves. Kiti namai, kurie karo metu nebuvo nugriauti, po karo susilaukė liūdnio likimo. Tai pastatai, kurių savininkai buvo pasitraukę į užsienį ir negrįžo. Toks likimas ištiko ir mūsų namą, kuris per karą buvo mažai nukentėjęs, tačiau vėliau kiti gyventojai jį "išparceliavo". Tad dabar teko matyti tik jo mūrinius pamatus, kurių rausvos plytos ir po 26 metų dar tebe-

Su grupe artimųjų prie brolio namo Kybartuose.

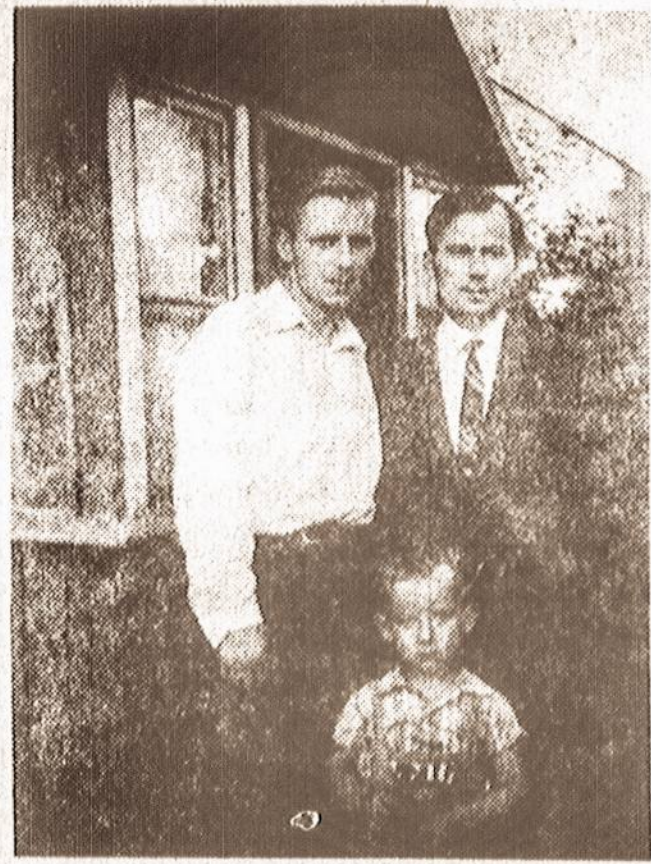
"Kogi mums nebūti linksmoms - argi mes ne jaunos, argi mes negražios", - vaizdas iš šventinių pramogų Vilniuje. E. Šulaitis nuotrauka

LIETUVA PO 26 METŲ

Tęsinys iš 8 psl.

šviečia. Namų viduryje iš po pamatų užaugęs gana didelis medelis. Musų sodas dar pilnas obelų, tačiau vaisius dabar jos veda prastus. Pora obuoliukų iš sodo ir laukinių gėlelių žiedų parsivežiau į Chicago.

Litūna buvo žiūrėti į tą vietą, kurioje buvo praleista tiek daug dienų... Šiandien tik žemė ta pati; šiaip jau viskas pasikeitę. Netoliese mūsų namų dar vis tebestovi Gulbės salė ir šalia jos tebėra prūdas, bet jau bebaigęs žolėmis užželti. Buvusi keturmetė pradžios mokykla, kurią teko lankyti 4 metus, dabar beveik nėra. Prie jos stovi namas, kuriame buvo P. Šopytės maisto krautuvių, į kurią mes mažiųjų eidavome šį tą nusipirkti. Dabar krautuvių jau nėra, tačiau užrašas "P. Šopytė" dar ant namo išlikęs.

Brolio sūnus (kairėje), kuomet išvykau iš Lietuvos 1944 m., buvo tik kūdikis. Dabar jau jis 27 metų vyras ir augina savo sūnelį, kuris irgi matomas nuotraukoje. Dešinėje - E. Šulaitis.

Aplankiau ir brolio pastogę, kuri kukli, gerokai apleista, tačiau tokių visuose Kybartuose yra daug. Žmonės laukia ir tikisi geresnių butų, tačiau nedažnam pasiseka geresnę pastogę gauti. Matyti ir vienas kitas naujas gyvenamasis namas, atsiradęs kokiu nors "sukombinavimo" būdu.

Kai prieš 26 metus atsiskyrčiau su broliu, jo vyresnysis sūnus dar gulėjo lopšelyje, o šiandien jis jau vedęs ir augina savo trijų su puse metų sūnelį. Sparčiai auga naujoji karta, kuri nepažįsta nei savo artimųjų užsienyje nei ankstesnio gyvenimo. Apie priekškarinius laikus jle težino tik iš tėvų pasakojimų. Tai atmintina tiems užsienio lietuvių veikėjams, kurių laikrodžiai sustojo 1944 m. vasarą,

peržengus Lieponos upę (ši upė skyrė Kybartus nuo Eitkūnų, Lietuvą nuo Vokietijos). Ir šios kartos žmonės Lietuvoje dabar jau pradeda užimti svarbesnias pozicijas, jų galvosena jau kita, nežiūrint, kad jie lietuviškai kalba, atrodo esą geri lietuviai ir panašiai. Su dažnu jų užsienio lietuvių vadai jau šiandien nesuskalbėtų, nors ir kalbėtų ta pačia lietuvių kalba.

VIEŠNAGĖ KYBEIKIUOSE

Iš Kybartų pasukome į Kybeikius - tėvų gimtinę. Čia anksčiau iš Kybartų dažnai tekdavo pėsčiomis atkeliuoti, ypatingai vasaros metu, kuomet būdavo nemaža laisvo laiko. Tai kaimas 5 km. atstume į pietus nuo Kybartų, prie kelio į Vištytį. Šiandien čia yra apylinkės ir Laisvės kolūkio centras. 1959 m. surašymo duomenimis, čia gyvena 326 žmonės. (1827 m. buvo 667 gyv.). Kaime veikia pradžios mokykla ir biblioteka.

Aplankiau mamos sesers namą, kuris dabar geriau atrodo negu prieš karą. Nors dirba kolūkyje, bet prie namo turi nemaža savos žemės, užsiaugina pašaro ir gyvulių. Tad pragyventi gali, ypatingai netrūksta maisto. Bendrai, teko patirti, jog kaimo gyventojai dabar jau nebėga į miestus, kaip anksčiau darydavo, o nori grįžti į kaimus, nes čia pragyvenimo lygis jau darosi aukštesnis negu miestuose... Tetos sūnus, kurie dirba kolūkyje, turi pasistatę savo namelius ir dabartiniu mastu gyvena kaip ponai. Žinoma, niekas jiems lengvai nieko neduoda, tačiau, turint pasiryžimo, vis dėlto galima daug ko sukombinuoti.

Nors neilgai Kybeikiuose viešėjau, tačiau svetį iš Amerikos giminės stengėsi "pamylėti" valgiais ir gėrimais (to netrūko ir Kybartuose). Lietuvoje žmonės vis dar nepamiršę gerai ir stipriai pavalgyti ir išgerti (žinoma, jeigu tik turi). Net gali atrodyti, kad valgis ir gėrimas jiems yra pagrindiniai dalykai, nors Amerikoje kartais į tai visai dėmesio nekreipiama, ypatingai, kuomet esi visokiais darbais užimtas ir nėra laiko ilgesnei valandai prie stalo atsisėsti.

Kiek teko patirti, žmonės Lietuvoje (ne tik miestuose, bet ir kaimuose) per daug garbina butelį. Gėrimo problema, kaip atrodė, yra nemaža ir su ja visai kovojama. Kiti sako, jog žmonės stipresnį skystį didesniais kiekiais vartoja dėl per didelio nusivylimo ir geresnės ateities neapratymo. Tačiau vargu ar tokį pasiteisinimą reikia priimti už tikrą pinigą.

Jau buvo pradėję gerokai temti, kuomet dar kartą trumpam grįžome į Kybartus, o po to - pasukome atgal į Vilnių. Prisiminė 1944

m. rugpiučio 24 d., kuomet vėlyvą vakarą palikau šį miestą, rytuose siaučiant gaisrų ugnims ir tratant šautuvų garsams. Tada galvojome, kad pasitraukimas bus laikinas ir vėl galėsime greitai grįžti į namus. Tačiau likimo buvo lemta kitaip. Reikėjo laukti net 26 metus, kol vėl pamačiau savo gimtąją padangę. Ji iš tiesų buvo miela, artima širdžiai, nors ir ne tokia puošni bei prabangi, kaip "antroji tėvynė". Nebe reikalo poetas Kazys Inčira eiliavo:

Niekur neišeisi, niekur iš laukų tų,
Kur dangus toks mėlsvas, kaip mėlsvi linai,
Nors svetur ir auksu grįsti miestai būtų,
Be tėvynės dūmų trokši tu tenai.

TRUMPAI

● Vilniuje baigus remontuoti šv. Jono bažnyčią, suplanuoti remonto darbai šv. Bernardino, šv. Onos ir šv. Kazimiero bažnyčioms Vilniuje. Kaune remontuojama: Rotušė, Perkūno namai. Jau restauruoti: Tytuvėnų vienuolynas, Raudondvario ir Astravo rūmai, Trakų ir Raudonės pilys. Daug darbų įdedama restauruoti Vilniaus, Kauno ir kitų miestų senamiesčius.

● Lietuvoje nuo 1968 m. pagaminta eilė filmų apie Lietuvos rašytojus: Biliūną, Maironį, Vienuolį, Cvirką, Simonaitę ir kitus. Mokytoja P. Žemaitienė Vilniaus Literatūra ir Menas laikraščio 24 numeryje rašo, kad "tokius filmus laikyti sandėliuose - nusikaltimas". Juos siūlo rodyti mokyklose, kinoteatruose, televizijoje. Tie filmai turėtų pasiekti ir mus Amerikoje.

Dail. A. Tamošaitienės gobelenas "Saulėleidis". Šis A. Tamošaitienės kūrinys buvo vienas iš 27 gobelenų išsstatytų neseniai įvykusioje parodoje Windsor universitete, Kanadoje.

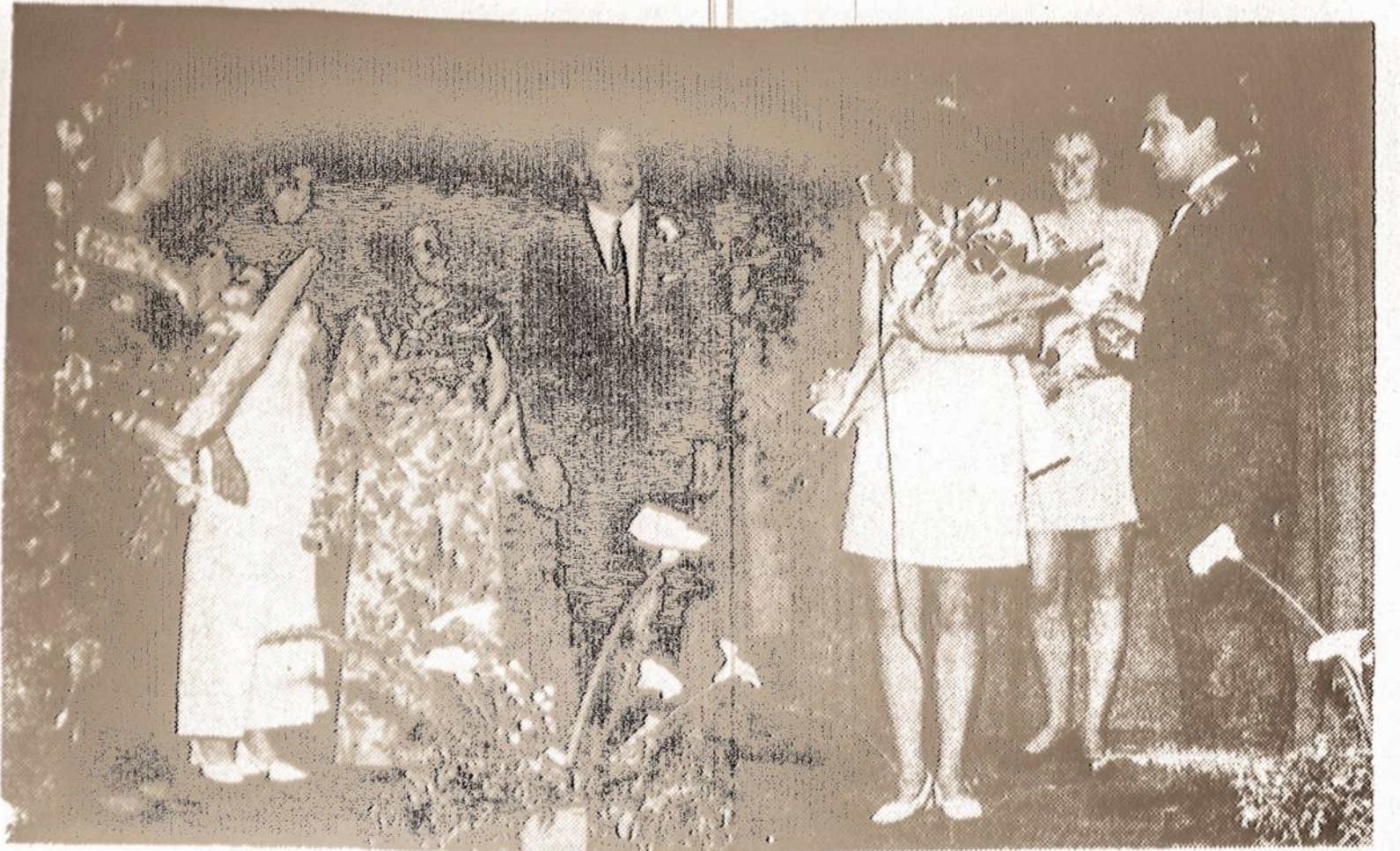
Argentinoje

● EUGENIA N. RUDYTĖ, Argentinos Lietuvių Centro sekretorė, kartu su Alfredu Ruplėnu, pravedė įdomiai ir įvairiai "triuško uodegos medžioklę" Argentinos Lietuvių Centro 44 metų sukakties proga.

● HUGO MASIOKAS, Vlodo ir Konstancijos Kalybataitės Masiokų sūnus, susituokė su Beatriz Kellauskaite, Henriko ir Onos Sniukaitės Keliauskų jauniausia duktė. Vestuvinė vakartinė įvyko Masiokų sūraus vandens maudynių "Lietuva" salėje. Dalyvavo per pusantro šimto kviestų svečių.

● PETRAS TARIMAS, gimęs Argentinoje, virš metus laiko pagyvenęs Chicagoje, sugrįžo į La Platos pakrantes. Dabar ruošiasi emigruoti į Australiją.

● DR. IRENA GIKYTĖ, Kazimiero ir Konstancijos Šimkūnaitės Gikių duktė, iki šiol dirbusi ligoninėje, gavo gydytojos diplomą ir kartu su dr. Krai atidarė kabinetą Villa Sastre-Temperley.

Ona Ožinskienė, Argentinos Lietuvių Balso leidėjo P. Ožinsko žmona, buvo gražiai pagerbta A. L. Centre, dalyvaujant tautinių šokių ansambliui, kuris atliko ir šokių bei dainų programą. Nuotraukoje – grupė lietuvių, kurios jų mylimai "Onytei" padovanojo lietuvišką audinį. Tai dar vienas papuošimas Onos Ožinskienės seklyčiai, kurį ji įrengusi A. L. Balso patalpose.

P. Ožinsko nuotrauka

Iškilingas momentas Argentinos Lietuvių Centre, sutinkant pavasarį. Iš k.: – šiemetinė karalaitė Zuzana Tamošiūnaitė, pernykštė karalienė Silvija Čekauskaitė, madų parodos vedėja V. M. Survilienė, ALC pirm. V. R. Misiūnas, šiemetinė ALC pavasario karalienė Nelida Zavickaitė tarla padėkos žodį, šiose iškilmėse išrinkta karalaitė Janina Macaitytė ir programos pranešėjas Alfredas Ruplėnas. P. Ožinsko nuotr.

GAMINA FILMĄ MIKAS BUMBULIS

Vokietijos filmų režisierius Gevert, televizijai filmavęs Sudermano kelionę į Tilžę, ruošia naują filmą pavadinimą Mikas Bumbulis. Filmavimas vyksta Vengrijoje, nepaliestoje gamtoje. Kai kurie IX amžiaus drabužiai ir daiktai filmui paskolinti iš Lietuvos. Filme bus keletas sakinių ir lietuviškai, kuriuos išvertė studentas M. Landas.

● UNIDEX korporacija apklausinėjo studentus 47-se universitetuose. Į klausimą, ar tikite, atsakė: 25% – labai, 28% – vidutiniškai, 18% – ne. Į klausimą kaip dažnai einate į bažnyčią, atsakė: 18% – kiekvieną savaitę, 15% – beveik kiekvieną savaitę, 29% – kartais, 16% – niekad.

VYT. BELECKAS
Savininkas

WINTER GARDEN TAVERN, INC.

1883 Madison Street • Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. Evergreen 2-6440

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIAMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas patinama kaina.

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY • MUTUAL FUNDS • INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, apdraudus,

federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų (Money Order) ir įvairiausių kitais reikalais, – kreipkitės į

Joseph Andrusis - Tel. VI 7-4477
87-09 Jamaica Avenue
Woodhaven, N. Y. 11421

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO PRIEMONĖMIS Į VISAS PASAULIO VIETAS

Atdara kasdien nuo 9 v.r. iki 9 v. vakaro

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona. Pyragai vedybiniams ir kitokiems pokyliams.

36-40 Stagg St., Brooklyn 6, N. Y.

Telefonas: STagg 2-5938

WHITE HORSE

Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai pietūs.

86-16 Jamaica Ave.
WOODHAVEN, N. Y.
Tel. Virginia 6-9519

FRANAS BRUČAS
Savininkas

Juozui Gobiui mirus...

PRANĖ LAPIENĖ

Pastebėjus kai kuriuose laikraščiuose reiškiamą užuojautą Zenonui Gobiui dėl jo tėvo Juozo Gobio mirties, nuoširdžiai tuo susidomėjau. Argi gali būti tas pats Gobis, kuris dar taip neseniai rašė draugams, džiaugdamasis sveikstas? O kada Nepriklausomajam Lietuvos perskaičiau jo suabejojimą Brazinskių heroizmu, tepagalvojau: tas pats Gobis ir po ligos. Nebijo tarti viešai žodžio, kurį jam diktuoja sąžinė. Ir jei būtų gyvenęs kur privačiai, kur savo reikškimomis mintimis, nebūtų niekam kliuęs, gal būtų ir plačiau papasakojęs savo patyrimus karo ir pokariniais laikais. Sūnus, pas kurį Gobis buvo prisiglaudęs, talkėsi aplinkai ir dėl to, nenorėdamas jam sudaryti nesmagumų, opesniais klausimais rašė įvairiais slapyvardžiais ir net kurią laiką Vienybei siuntinėjo savo straipsnius per kitus asmenis.

Mat, gyveno Gobis Clevelande, kur iki šiai dienai tebereiškiamas prakeikimas dabartiniam Lietuvos režimui ir niekinami visi, kurie ten apsilanko arba susitinka su žmonėmis iš ten atvykusiais. Dėl to velionis jautėsi vienišu, nusiramintią rado knygoje, susirašinėdamas su pažįstamais ir bendradarbiaudamas keliuose laikraščiuose. Jis visada kalbėjo ką mano. Kartą paklaustas ar vyks į vieną baissiojo birželio paminėjimą, atsakė taip: "Ne, nevyksiu. Ten bus smerkiamas komunizmo genocidas, trėmimai, o bus visiškai nutyliama kitoji pusė, dešinieji. O katras jų baissnis -- katrysis ar dešinytis, aš tikrai nežinau, bet žinau, kad abu nedori ir todėl nenoriu būti prie tų mitingų, kuriuose yra viena pusė te-

JUOZAS GOBIS (1895 - 1970) kaltinama, o antroji gyvą į langų kellama".

Dėl tokių ir panašių išsireiškimų J. Gobis buvo smerkiamas kai kurių žymesniųjų veikėjų ir, matomai, dėl to Keleivis jo mirtį paminėdamas, pastebėjo jį buvus "pasimetus".

Jei būtų tiek pasimetę mūsų laikraščių redaktoriai ir kiti Lietuvos laisvintojai, kiek buvo tais klausimais pasimetęs Gobis, šiandien nebūtų kelių veiksmų vienai Lietuvai vaduoti, ir lietuviai nebūtų skirstomi į geruosius ir bloguosius. Taip, Gobiui visi lietuviai buvo mieti, atydžiai sekė Lietuvos gyvenimą ir jam jis buvo puikiai pažįstamas, nors nė karto nuo iš Lietuvos išvykimo nėra joje lankęsis.

Iki patapo pensininku jis gausiai šelpė žmones Sibire ir Lietuvoj, visai neatsižvelgdamas kas kokios partijos jie bebūtų. Ypač daug padėjo vaistais, iki jie buvo laisvai į ten stumčiami. Laiškuose juokaudavo: "Kad mūsų veiksniai žinotų, kiek komunistų pasinaudojo mano persiųstais vaistais, tikriausiai mane pribaigtų".

Pažinojo Lietuvą, kada ji gyveno nepriklausomu gy-

venimu, puikiai buvo sekęs ten įvykius karo laiku ir gyvenimą "ištrėmime". Senesnius amerikiečius mokėjo painformuoti apie tai. Nesvetima jam buvo ir dabartinė Lietuvos Būitis. Kada jis gavo kvietimą grįžti į Lietuvą, nes esą ten intelektualai gerai aprūpinti, jis savo broliui kunigui, vienai inžinieriui ir Karolio Požėlos seseriai taip atsakęs: "Ten mano sesuo gauna senatvės pensijos 8 rublius į mėn., docentas dr. J. Juška -- 85 rb., o aš gaunu senatvės pensijos 97 dolerius. Neapsimoka repatrijuoti". O draugams dar pažymėdavo: "Sugrįžusius intelektualus įkinko į darbą. Architektas Zemkalis už mane vyresnis, o dar nepaleistas iš darbo. Įkinkyti ir mane į darbą - rašyti ar versti. Rašyti dar galiu, bet reiktų rašyti ne pagal sąžinę ar supratimą, bet pagal partijos dvasią bei liniją".

Kaip matome, Gobis gyveno sąžinės balsu, o ne vadovaudamasis veiksmų rezoliucijomis. Gal dėl to jį mirtis sutiko lengvai, iš lėto išsėmdama jo jėgas, ką jis pats gerai nujausdamas paskutiniuose laiškuose linkėjo visur vadovautis sąžinės balsu, o ne kitų nurodymais. Linkėjo dirbti, iki jėgos leidžia, nes tik darbu žmogus patelsina savo egzistenciją žemėj.

Išėkis, brangus žmogau! Neužilgo paseksime Tave, o iki tol dirbsime, kaip mus moki būdamas mokytoju, rašytoju, žurnalistu, nuoširdžiausiu visuomenininku.

-- Spalio 19 d. Sao Paulo, Brazilijoje mirė Jurgis Šlesoraitis. Tai buvo žinomas lietuvių veikėjas, buvęs pirmasis Brazilijos Lietuvių Bendruomenės pirmininkas. Gimęs Kaune 1903 metais, mokslus baigė Lietuvoje.

Kazys B. Kriaučiūnas mirė Hiawatha, Floridoje. Viename iš savo paskutiniųjų laiškų, kuris buvo paskelbtas Vienybėje, velionis skundėsi savo sveikata, o matyt jau prieš pat mirtį dar atsuntė Vienybei \$10 auką. Kriaučiūnas buvo ilgametis Operetės choro narys ir praeityje dažnai vaidino scenoje. Velionis buvo 88 metų amžiaus. Plačiau apie jį bus parašyta vėliau.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

Charles J. Roman Funeral Home

WM. H. BEARD, Supvr.

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Köplyčia laidotuviams Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER

JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

Naujas Lietuvių Restoranas ir Baras
HAVEN RESTAURANT & BAR
su sale įvairioms pramogoms

94-25 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y.

Tel. 846-9271

(arti BMT Jamaica traukinio Woodhaven stoties)

Visi kviečiami atsilankyti, pasivaišinti ir pasinaudoti jaukia sale

Savininkė MARIJA DIRŽIENĖ

Lietuviškam rajone —

LIETUVIŠKA GĖLIŲ PARDUOTUVĖ

Alice's Florist Shop

107-04 Jamaica Ave. Richmond Hill, N. Y.

Gėlės įvairiom progom

Maloniai kviečiame, kaiminystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454-9527; vakare: 738-1946. Čia rasitę nuoširdų lietuvišką patarnavimą.

VIENYBĖ

Ruta Lee

* RŪTA LEE-KILMONYTE, filmų ir televizijos aktorė, numatyta motinos vaidmeniui veikale "Lolita", kuri bus statoma Broadwayjaus teatre New Yorke. Rūta Lee rašo, kad ji turėjusi progos Los Angeles susitikti su Lietuvos filmų aktorium Donatu Banioniu, kuriam ji parodė Hollywoodo filmų ir televizijos studijas. Banionis jai padaręs gero įspūdžio. Tikisi kada nors jį susitikti filmų festivalyje Europoje, o gal ir Lietuvoje.

* VALSTYBĖS DEPARTMENTAS praneša, kad turizmui didėjant, pasportų biurui labai reikalingi tarnautojai - mašininės, kurios galėtų dirbti nuo sauso iki rugpjūčio mėn. Darbo valandos nuo 8:45 r. iki 5:30 p.p. Algos iki \$240 už dvi savaites. New Yorke kreipiamasi laišku ar telefonu pas Thomas McCloskey, Passport Agency, International Bldg., Rockefeller Center, 630 Fifth Ave., New York, N. Y. 10020. Telefonas 971-5768.

Helen Kulber-Kulbokienė su naujai išrinktu JAV senatorium James Buckley iš New Yorko. Nuotrauka daryta priešrinkiminės kampanijos metu. C. Binkins nuotrauka

Kalėdos - gaspadoriams bėdos

Taip šiuo metų laiku sa-kydavo Lietuvos kaime. Iš tikrųjų senaisiais laikais Lietuvoje ūkininkai turėdavo didelį kalėdinių bėdų: samdiniams reikėdavo išmokėti metines algas, duoti dovanų, pasirūpinti sekantiems metams gauti naujų samdinių ar atnaujinti sutartis su tais pačiais kitiems metams. O dirbant žemę primityviais įrankiais iš ūkio derliaus neperdaug beprisiemsi. Tas ir sudarydavo gaspadoriams bėdas.

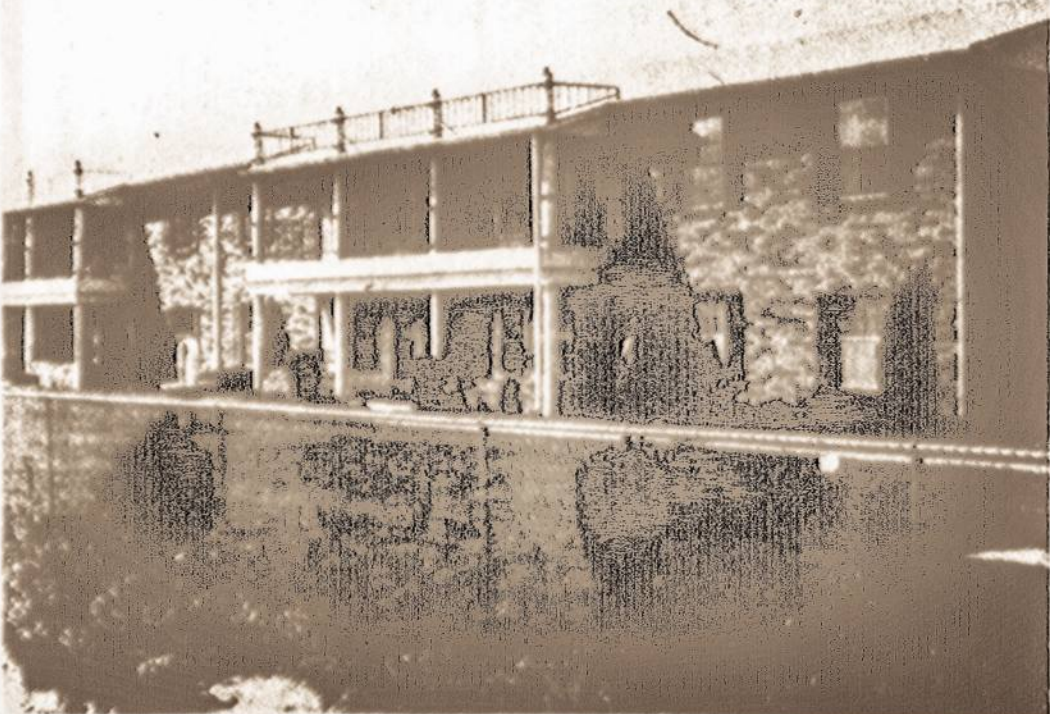
O kaip mes čia gyvename? Daugumoje -- mes čia ne gaspadoriai. Bet artėjant Kalėdoms, ir mus aplanko bėdos: turime sūnų šeimas, dukrų šeimas, turime jau ir jų vaikų šeimas... O tu, Grandpa... kuriuos gi aplenkis? Juk nebus Kalėdų, jei nebus Santa Claus su maišu ant kupros, nepereis per saviškių namelius ir nepaliks didelėm ir mažėm kalėdinių dovanėlių... O tas Santa

Claus...ne kas kitas -- tik Grandpa...

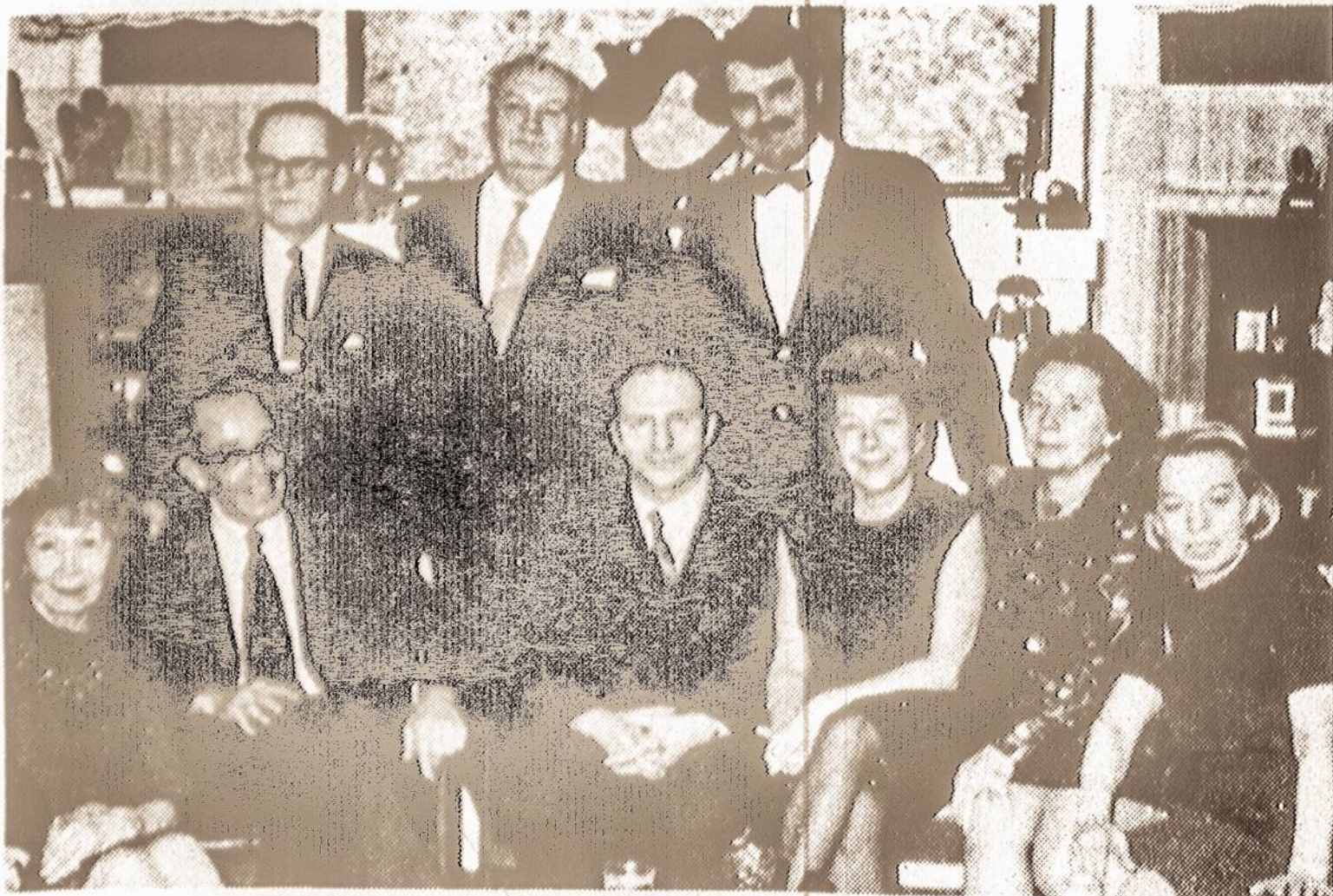
Bet tai dar ne viskas. O kaip su laikraščiais, kurie mus nuo Kalėdų iki Kalėdų lanko per iščius metus, ypač mūsų senutė Vienybė! Nebandyk praeiti su maišu ant kupros, nesustojęs josios pastogėje! Lankant savuosius, negražu neaplan-tyti Vienybės, juk ir ji priklauso prie savųjų, dargi pačių artimiausių savųjų.

Ne visoms dovanėlėms reikia tik šimtinų. Ir maža dovanėlė yra brangi. Ji parodo, kad Kalėdų švenčių metu artimųjų neužmiršai, kaip dovanų gavėjai tavęs neužmiršta. Mielasis vienybiet, būk gerutis ir Kalėdų diedukas, nepamiršdamas kity, svarbiausia nepamiršk Vienybės! Jeigu ir ne su šimtaine, tai pasveikink su kiek išsigali. Bet nepamiršk!

J. ŠIAUČIŪNAS

Viena LITO Bendrovės nuosavybių.

Svečiuose pas Demie ir Tomą Jonaičius, A. Laurinčiukui išvykstant į Lietuvą. Čia buvo proga afvirai issikalbėti Lietuvą liečiančiomis temomis ir pareikšti kas patinka, kas ne. Dalyvavo visų laikraščių atstovai, išskyrus Tėvynės. Iš k.: M. Petrikienė, T. Jonaitis, A. Laurinčiukas, D. Jonaitienė, E. Mizarienė, V. Tysliavienė. Stovi (iš k.): dr. A. Petrika, J. Valaitis ir A. Šalčius. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

LITO BENDROVĖS AKCININKŲ SUSIRINKIMAS

Šių metų lapkričio 15 d. Lito centro įstai-gos patalpose įvyko bendrovės metinis ak-cininkų susirinkimas. Susirinkime dalyvavo asmeniškai, arba pagal įgaliojimus 170,000 balsų, tai yra buvo atstovaujama 170,000 ak-cijų. Susirinkimas praėjo labai geroje nuot-aiškoje ir jame buvo oficialioji -- darbo da-lis ir neoficialioji -- valšės.

Darbo dalyje buvo išrinkta Lito bendrovės Taryba ir valdyba sekantiems metams. Į tuos organus buvo vėl išrinkti -- Vytautas Vebeliūnas, prezidentas, Algimantas Vedekas, vykdomasis viceprezidentas, Antanas Skerys, viceprezidentas ir E. Radeckis - sekretorius. Iš buvusių direktorių pasiliko Taryboje Kvirinas Aleksandravičius ir Vy-tautas Gaivvydis, o naujai įėjo dr. Petras Ki-sielius iš Čikagos, inž. Brutenis Velitas, iš Bostono ir dr. Vytautas Vygantas, iš New Yorko. Tuo būdu Lito bendrovės vadovyba buvo papildyta naujais patyrusiais asmeni-mis.

Bendrovės pirmininkas Vytautas Vebeliū-nas padarė pranešimą apie perėtus metus, kuriame konstatavo sėkmingą viešbučio pa-keitimą į Colonial Acres apartamentinį kom-pleksą. Pakeitimo procese, kuriame viešbu-tis yra ilgalaikiai išnuomotas, Lito bendro-vė gavo 170,000 dolerių pelno. Dabar Litas yra perėmęs COLONIAL ACRES apartmen-tus Indianapolis mieste, Indianoje. Tie apartamentai susideda iš 26 pastatų, kurie sudaro 208 išnuomuojamus vienetus. Be to, ten dar yra 5 tarnybiniai pastatai. Visa tai yra išdėstyta ant 28 akerių žemės. Apart-mentų ūkiškas naudingumas eina labai gera kryptimi, nes išnuomojamų vienetų riba pa-siekė labai aukštą lygį, liko neišnuomuota tik 4% išnuomuojamų vienetų.

Dr. Antanas Skerys padarė pranešimą apie numatomą tolimesnę eigą, einant į nekilno-jamą turta. Kartu pasidžiaugė, kad šiais sunkiais metais vertybės popieriu rinkoje, kai birža yra taip nepastovi ir netikra ir dėl tų svyravimų yra stipriai nukentėjusios senos ir stiprios organizacijos, jaunute Lito organizacija augo ir plėtėsi labai sėkmingai su geru pelnu. Tas galėjo įvykti tik dėl akcininkų ir taupytojų pavyzdingo solidarumo, pasitikėjimo ir bendrovės nenuilstamo, energingo ir labai rūpestingo pirmininko pa-slaukojimo. Kai atsirado reikalas susirūpin-ti viešbučio operacijomis, pirmininkas ne-svyruodamas išvyko į Čikagą net 8 mėne-siams, kad sėkmingai sutvarkytų ir pelnin-gai užbaigtų viešbučio reikalus. Dėkojo V. Vebeliūnui už atliktus labai svarbius darbus, visų vardu reikšė visišką pasitikėjimą ir lin-kėjo tokios pat ištvėmės ir geriausios sek-mės, ateities darbuose.

Diskusijos dėl pranešimų buvo gyvos, konstruktyvios ir darnios. Iš kilo klausimų kelionių ir apdraudų biuro reikalais. Tas biuras tuo tarpu rodo tik nominalinį pelną, bet jo veikla vis auga ir jo atliekamos ope-racijos plečiamos. Susirinkimo dalyviai do-mėjosi taip pat Lito organizacijos išėjimu į viešąją akcijų rinką. Valdybos pasisakymas tuo klausimu sudarė įspūdį, kad į viešąją

akcijų rinką bus išėita, maždaug, vienerių metų laikotarpyje, kai tik biržos kainų ne-pastovumas apsiramins ir palankesnės są-lygos susidarys tokiam ėjimui. Iki to laiko bus daromos visos pastangos savomis jėgo-jėgomis ir savomis priemonėmis plėsti kon-trolę į nekilnojamąjį turta ir to turto ope-racijų pelningumą, kad išėjimas į viešąją ak-cijų rinką būtų efektingesnis ir iš pat pradžios patrauktų publikos dėmesį.

Lito prezidentas Vytautas Vebeliūnas už-baigos žodyje pabrėžė, kad mūsų organiza-cija, kaip ir visos kitos Vakaruose veikian-čios ūkio organizacijos siekia pelno savo natrlams. Tačiau Litas, šalia ūkiškų tikslų, turi ir lietuviškai tautinius tikslus. Tai bus bene pirma vieša lietuvių bendrovė, kuri siekia apimti ir apjungti visą lietuvių apy-vartą po vienu stogu, kad tos apyvartos ne-šamas pelnas ir atskirų lietuvių santaupos būtų tikslingai tvarkomos ir apdairiai nau-dojamos. Tokie būtini reikalai, kaip kelio-nės, apdraudos, investavimai, turi būti pro-fesijonališkai apmąstyti, gerai suplanuoti ir sklandžiai įvykdyti, kad toms operacijoms plečiantis, pelnas iš jų pasiliktu lietuvių pi-niginėse. Jau dabar Lito bendrovėje dirba virš 10 lietuvių, kurių skaičius darbams plečiantis didės ir jie visi bus parenkami iš lietuvių. Mums rūpi, kad Lito bendrovė aug-tų ir stiprėtų, todėl visi akcininkai buvo prašomi ankščiau ir yra labai prašomi da-bar prisidėti prie to svarbaus darbo ir at-vesti bent po 10 naujų akcininkų iš savo draugų ir pažįstamų tarpo, kad LITAS pasi-darytų ir didelė ir stipria komercine bend-rove. Jis turi pasiekti tokio lygio ir tokio stiprumo, kad pasidarytų pajėgiu stovėti mūsų visų ūkinį reikalų sargyboje.

Po uždaromosios prezidento kalbos, sekė vaises, kavutė ir neformalus pašnekestai aktualiais ūkio klausimais ir Lito bendrovės iki šiol sėkmingai nueitu keliu.

(LITAS)

* GIEDRĖ KUMPIKAITE, studijavusi City University Graduate Centre New Yorke, iš-laikė baigiamuosius doktorato egzaminus prancūzų literatūros ir kalbos.

* DAIL. K. ZOROMSKO darbų paroda atida-ryta Seton Hall Student's Art galerijoje, So. Orange, N. J. Paroda bus atidaryta iki gruodžio 19 d. Išstatyta 19 tapybos paveikslų. Iš-leistas katalogas, kuriame įdėtos Zoromskio paveikslų nuotraukos.

PARDUODAMAS NAMAS, Brooklyno Flat-bush rajone, 4x4-1/2, 2-jų šeimynų, bet galima naudoti, kaip vienos šeimos viene-tą. Moderniškas, 2-1/2 spalvotuomis ply-telėmis išdekoruotas maudynės, 220 laidal, gražus sodas. Telefonukite ES 6-8415. Jei nėra atsakymo šaukite ES 6-5546.

VIENYBĖ, 1970 m. lapkričio 20 d.